

VİYANA’DA YAŞAYAN AVUSTURYALI TÜRKLERİN SOSYAL AİDİYET ALGISI ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME

Murat ŞENGÖZ*

ÖZ

Göç kavramı, insanların tek başlarına veya gruplar halinde bir ülkeden veya bir bölgeden, kalıcı olarak başka bir ülke veya bölgeye taşınmaları demektir. Yani buradaki husus kalıcı bir oturma değişikliğidir. Söz konusu yer değişikliği ülke içinde gerçekleşebileceği gibi ülke dışına da olabilir. Bu noktada önemli olan husus, göç mesafesinin yakınlığından ziyade, siyasal ve ekonomik ilişkiler bağlamında kalıcı bir taşınmanın gerçekleştirilmesidir. Bu yönüyle yurt içi göçmenlik, taşra insanının büyükşehirlere taşınması, gecekondulaşma, gettoların oluşması münhasıran araştırılması ve çözülmesi gereken önemli bir insani, ekonomik ve sosyo-kültürel sorundur. Yurt dışı göçmenlik de sosyoekonomik ve sosyokültürel olarak bundan daha fazlasıdır. Günümüzde gelişmiş birçok batılı ülkenin en önemli temalarından birisi, göçmen nüfus ile yerli halkın uyum içinde bir arada yaşamalarının teminidir. Bunun adı entegrasyondur. Birlikte yaşamın bir sonucu olarak “çok kültürlülük” ve “çifte vatandaşlık” gibi kavramlar ortaya çıkmıştır. Göçmen kökenliler, yani göçmenler ve göçmen çocukları, göç veren ve alan ülkeler arasında mekik dokuyan hareketli, birden çok aidiyet bağına sahip bireyler olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu kapsamda bu araştırma, Viyana’da ikamet eden Avusturyalı Türklerin yaşadıkları ülkeye olan aidiyetlerini ve entegrasyon düzeylerini değerlendirmek üzere gerçekleştirilmiştir. İlk kısmında Viyana’da yaşayan Avusturyalı Türklerin sosyo-demografik özelliklerini ölçmeye yönelik muhataplara yöneltilen demografik sorular açıklanmıştır. İkinci kısımda ise muhatapların sosyal aidiyet algısını ölçmek için açık uçlu sorular yöneltilmiş ve açık uçlu soruların analizi ise her bir sorunun teker teker incelenmesi suretiyle gerçekleştirilmiştir. Bu nedenle bu çalışmada nitel araştırma teknikleri kullanılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Göçmen olgusu, akültürayon, normatif perspektif

AN EVALUATION ON THE SOCIAL COMMITMENT PERCEPTION OF AUSTRIAN TURKS LIVING IN VIENNA

ABSTRACT

The concept of migration means the permanent movement of people, individually or in groups, from one country or region to another country or a region. The migration concept focuses on the permanent residence change. This migration of people can take place within the country as well as abroad. At this point the important issue is the realization of a permanent migration regarding political and economic aspects, rather than the proximity of the relocated distance. In this respect, domestic migration, the relocation of rural people to metropolitan cities, the formation of slums and ghettos are important humanitarian, economic and socio-cultural problems that need to be resolved. However, immigration problem is more than that in respect of socioeconomic and sociocultural aspects. Today, one of the most important challenges of especially many developed western countries is to ensure the adaptation of these immigrant populations to their country in a harmony. This is called integration. As a result of people from different origins living together, "multiculturalism" and "dual citizenship" concepts have emerged. The people who have immigrant origins are perceived as an asset that forms social, cultural and economic connections between the countries with their established multiple bonds of belonging. In this respect this research was carried out to analyze the belonging and integration levels of the Austrian Turks who are residing in Vienna. In the first part of the study, demographic questions were addressed to measure the socio-demographic characteristics of the Austrian Turks, living in Vienna. In the second part of the study, open-ended questions were asked in order to measure the perception of social belonging and integration levels of the Austrian Turks and all responses were examined precisely in the framework of qualitative research techniques.

Keywords: Immigration, acculturation, normative perspective

* Milli Savunma Bakanlığı, muratsengoz74@gmail.com ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-6597-0161>

GİRİŞ

Bu araştırmada Avusturya’da yaşayan Türk göçmenlerin yaşadıkları ülkeye karşı sosyal aidiyet algıları incelenmektedir. Bunun için göçmenlerin aile değerleriyle ilişkili olabilecek, göçmen olgusu, küreselleşmenin toplumlar üzerindeki etkileri, akültürasyon, medeniyet algısı, Anadolu toplumunun kendine has özellikleri ve diaspora kavram ve olguları üzerinde durulacaktır. Bu kapsamda, çalışmanın yönünü tayin edecek, verinin yorumlanması ve araştırma yöntemini belirleyecek uygun göç model ve kuramlarından da yararlanılmıştır. Bu bağlamda Petersen (1958: 259)’ın göçün oluşum nedenlerine göre yaptığı ilkel, zorunlu, yönlendirilmiş, serbest ve kitlesel göç türleri açısından, Avusturya’lı Türklerin memleketlerinden Avusturya’ya yaptıkları göç, coğrafi durum şekli açısından dış göç, göç kararının alınış biçimi açısından yönlendirilmiş ve zaman dilimi açısından ise kalıcı bir göç özelliği taşımaktadır. Küreselleşme ile belirgin bir biçimde uluslararası hüviyet kazanan göç olgusunun en temel özelliği, insanlar için coğrafi ve kültürel yaşam alanının değiştirilmesi sonucunu doğurmasıdır. Bu mekânsal değişim sorunu, yabancılaşma ve kente uyumsuzluk, işsizlik, kültürel uyum, konut ve barınma, planlama ve yönetim sorunları gibi birçok problemi de beraberinde getirmektedir. Bu çalışmada, Viyana’da yaşayan Avusturya’lı Türklerin Viyana’da yaşayan Avusturya toplumu ile bütünleşmesi ve uyum süreci incelenmiştir.

İletişim ağlarının gelişmesi ve ilk göç eden birey ya da grupların oluşturdukları göçmen ilişki ağları, yeni göç edecek bireyleri cesaretlendirmiş ve göçün kitlesel bir hal almasını sağlamıştır (Petersen, 1958: 263-264). Avusturya’lı Türklerin uluslararası göç hareketinin oluşmasında, akrabalık ve hemşerilik ilişkiler ağlarının varlığının belirleyici faktör olduğunu vurgulamak gerekmektedir. Bu durum bize, yaşanan göç hareketinin; göç eden bireylerin yakınları, dostları ve göç etmek zorunda kalınan yerleşkedeki akrabaları ile mütakabil ilişkiler ağı ile anlatan Göçmen İlişkiler Ağı Kuramı ile de açıklanabileceğini göstermektedir. Göçmen İlişkiler Ağı Kuramı, göçü göçmenler, yerleşikler ve daha önce göç edenler arasındaki iletişim, haberleşme ve sosyal ağlar üzerinden açıklamaya çalışır. Crisp’in Göçmen İlişkiler Ağı anlayışına göre göçmenler arasındaki ağ, bilgi sahibi olma, minimum maliyet, yasadışı göçü artırma ve örgütlenme konusunda yeni göç hareketlerine zemin hazırlamaktadır (Crisp, 2006: 6-7). Daha açık söyleyecek olursak, göçmen ilişkiler ağı ile öncü göçmenler yeni gelecek olan göçmenlere ülke, vatandaşlık ve göçmenlik kanunları ile ilgili bilgi vermekte, kalacak yer ve finansal destek konusunda yardımcı olmakta, yakalanma, tutuklanma ve ülke sınırlarının dışına çıkarılma gibi kamu yararına aykırı konularla ilgi olarak da malumat sağlamaktadır (Çağlayan, 2006: 87). Avusturya’lı Türkler özelinde bu ilişki ağı; mevcut yasalar ve pratikler kapsamında bilhassa oturma ve çalışma izni ile ilgili olarak, daha önce oturum veya vatandaşlık hakkı elde etmiş ilk göçmenlerin, daha sonra gelen göçmenler ve geldikleri ülkelerde kalan akrabaları ve arkadaşları ile geliştirdikleri münasebetlerden meydana gelmektedir.

GÖÇMEN OLGUSU

İkinci Dünya Savaşı sonrası Avrupa’nın değişik ülkelerine acil işgücü ihtiyacını karşılamak üzere “misafir işçi” statüsünde göç eden Türkler, gittikleri ülkelerde kalıcı olmuşlardır. İşçi göçüyle başlayan, aile birleşimi ve aile oluşumu ile devam eden Türkiye’den göçün yoğun olarak yaşandığı Avrupa ülkelerinden birisi de Avusturya’dır. Tarihte özellikle Viyana seferleri ile hatırlanan Türkiye-Avusturya arasındaki ilişkiler, 1964 yılında imzalanan işgücü anlaşması sonrasında yeni bir boyut kazanmıştır. Bugün daha ziyade Türkiye ile Avusturya arasındaki ilişkiler, Avusturya’da yaşayan Türk diasporası üzerinden, ekonomik ve ticari ilişkiler zemininde sürdürülmektedir.

Avusturya’da yaşayan Türkler, Avusturya ekonomisine çalışarak, ya da küçük ve orta büyüklü işletmeler boyutunda girişimci olarak katma değer kazandırmakta, toplumsal hayatın bütün alanlarında farklı kuşaklarıyla var olmaya ve geleceklerini burada aramaya devam etmektedirler. Ekonomik nedenlerle Avusturya’ya 1960’lı yıllarda işçi göçü ile başlayan Türk göçmen hareketi, işçi alımlarının durdurulması sonrasında da aile birleşimi kanalıyla devam etmektedir. Avusturya İstatistik Kurumunun son yıllardaki verilerine göre Avusturya’daki Türkiye kökenli Avusturya vatandaşlarının toplam sayısı her yıl artmaktadır, bununla beraber göreceli olarak göçmen statüsündeki Türk nüfusunun sayısı önemli ölçüde azalmaktadır. Çünkü zaman içerisinde bir çok Türkiye’li göçmen vatandaşlık hakkı elde etmektedir.

Göç kavramı, insanların tek başlarına veya gruplar halinde bir ülkeden veya bir bölgeden, kalıcı olarak başka bir ülke veya bölgeye taşınmaları ve oturumlarını değiştirmeleridir (Dİbet 2008). Depeli'ye göre (2009, 1), göç, tarihsel olarak yeni bir olgu değildir, fakat ürettiği yeni bileşenler açısından 1980'lerden itibaren kavramsal olarak güncelleşmiştir. Yazgan'a göre (2010, 13), göç, köken ülke ve misafir ülke arasında fırsatlar ve zorluklar üreten bir olgudur. Göç ve göçmen olgusunun farklı disiplinler tarafından inceleniyor ve ilgi uyandırıyor olması, göç olgusuna karşı her disiplinde kavram ile ilgili farklı teoriler ve yaklaşımların oluşturulmasına da neden olmuştur (Somuncu 2006, 1). Genel olarak göçün, toplumun sosyal, kültürel, ekonomik, politik vb. tüm yapılarıyla yakından ilişkili bir olgu olduğu ifade edilebilir (Gelekçi 2011, 123).

Mehmet Fikret Gezgin'e göre (1994, 16), göçlerin birden çok nedene dayalı olması, göç olgusunun genel bir teorisinin oluşturulmasını güçleştirmektedir. Zira göç zaman ve zemin bakımından, tasnif, kategori ve tafsilatının yapılması güç bir olgudur. Bunun nedeni göçe neden olan psikososyal ve sosyokültürel saiklerin iç içe geçmiş bir nitelik taşımasıdır. Yalçın'a göre (2004, 13), göç, ekonomik, siyasi, ekolojik veya bireysel nedenlerle bir yerden başka bir yere yapılan kısa, orta veya uzun vadeli, geri dönüş veya sürekli yerleşim hedefi güden coğrafik, toplumsal ve kültürel bir yer değiştirme hareketidir. Gordon Marshall'a göre ise (1999, 685), göç, bireylerin ya da grupların sembolik veya siyasi sınırların ötesine, yeni yerleşim alanlarına ve toplumlara doğru kalıcı hareketini içerir.

Göç olgusunun inceleme alanı zamanla çeşitli değişikliklere uğramıştır. Şahin'e göre (2010, 104), günümüzde göçmenlerin ulus-ötesi bağları, göçmen girişimciler, etnik marketler, göçmen gençlerin eğitim ve kimlik sorunları ve göçmenlerin geleceği gibi konular, göç çalışmalarında ele alınmaya başlanmış ve göç, değişik konularla gündemde kalmaya devam etmiştir. Göç olgusunun algısındaki bu değişikliğin nedeni ise, içlerinde Türkiye'nin de bulunduğu gelişmekte olan ülkelere, Avrupa ülkelerine işçilerin gitme sürecinin başlangıçta geçici görülmesi, ancak bu sürecin beklendiği gibi sona ermemesi, yani geçici işçi göçlerinin kalıcı hale gelmesidir.

Yazgan'a göre (2010, 22), uluslararası göç teori ve araştırmalarının cevabını aradığı temel iki sorunun birincisi, göçün niçin gerçekleştiği ve neden bunca zamandır devam etmekte olduğu, ikincisi de göçmenlere, göç edilen ülkede neler olduğu ve göçmenlerin varlıklarının ekonomik, sosyal ve politik olarak ne sonuçlar doğurduğudur. Özellikle 1970'li yıllarda geri kalmış ülkelere, gelişmiş ülkelere yönelen uluslararası göç hareketlerinin kontrol ve denetim altında tutulması ihtiyacının ortaya çıkması üzerine, batılı devletler uluslararası göçü kontrol etme arayışına girişmişlerdir (Castles ve Miller 2008, 131-132). Batılı hükümetler uluslararası göçü daha düzenli hale getirmeye çalışan stratejiler belirlemişlerdir. Göç konusunda iş birliği, kaçak göçün önlenmesi için sınırların kontrolü, vize muafiyetleri gibi politik konular, günümüzde gelişmiş ve gelişmemiş ülkeler arasındaki en önemli müzakere konularından bir tanesidir.

Uluslararası göç süreci gerek göç veren, gerekse göçmen kabul eden ülkeler için karmaşık bir süreçtir. Her bir ülke bu süreçten farklı etkilenir. Göç veren ülkeler için nüfusun yurt dışına çıkması, işsizlik oranlarının azalması, ülkeye döviz girdisinin artması gibi olumlu birtakım sonuçlar doğurur, diğer taraftan nitelikli işgücünün yurt dışına çıkması "beyin göçü" olarak nitelendirilebilecek bir hadisedir ve kaçınılmaz olarak ülkede yaratılan katma değere olumsuz etkisi olan ayrı bir sorundur. Göç alan ülkeler açısından ise göçmenler, başlangıçta işsizlik oranlarını artırması, zorunlu insani yardımlar dolayısı ile bütçeyi aşındırması, asayişsizlik ve terör sorunlarını tetiklemesi, milliyetçi hareketleri kışkırtması, halkı ayrıştırması, toplumun homojenliğini zedelemesi bağlamında olumsuz birtakım sonuçlar doğurabilecektir. Bunun yanında işverenler açısından nitelikli ve nispeten ucuz iş gücü imkânı vermesi bakımından arzu edilen bir durum olabilir. Diğer taraftan göçmenler her zaman sosyokültürel olarak toplumun alt gelir grubuna mensup kişilerden oluşmaz. Çoğu kez zengin göçmenler servetleriyle beraber göç ederler ve gittikleri ülkelerde büyük ticari ve sınıai yatırımlarda bulunabilirler. Kimi zaman da beyin göçü olarak tarif edilebilecek göçmen hareketleri gittikleri ülkelerin bir sahada kalkınmasına öncülük de edebilirler (Şengöz 2019, 205).

Yurtdışına göçten bahsedildiğinde, sıkça tartışılan ve gönderen ülke açısından olumsuz değerlendirilen önemli bir konu da beyin göçü hadisesidir. Beyin göçü, iyi eğitim görmüş, düşünen, üreten, kalifiye iş gücünün araştırma yapmak veya çalışmak amacıyla en verimli oldukları dönemde bir başka ülkeye gidip geri dönmeleri durumudur (Bakırtaş ve Kandemir 2010, 962). Kalifiye işçinin yurtdışına gitmesinin bir bakımdan yetişmiş işgücünün kaybı anlamında olumsuz etkileri varken, diğer taraftan

yetişmiş işgücünün yurt dışında temsili anlamında ülkeler arasındaki ticari, ekonomik ve turizm ilişkileri açısından önemli katkıları da olabilir. Buradaki temel sorun, esasen nitelikli işgücünün doğal olarak gittikleri ülkeler ile anavatanlarını mukayese etmeleri nedeniyle, memleketleri ile duygusal bir kopuş yaşama ihtimalidir. Bu kapsamda yapılan sosyolojik gözlemler göstermektedir ki, yurt dışına göç eden nitelikli insan gruplarının, yurt dışına yerleştikten sonra en yoğun bir şekilde hissettikleri duygu, bir aldatılmışlık hissidir. Bu aldatılmışlık duygusu yurt dışına göç eden nitelikli insanların ülkeleriyle aralarındaki duygusal bağı aşındırmaktadır. Diğer taraftan niteliksiz işgücü için durum genelde tam tersidir. Niteliksiz işgücü sahiplerinin buldukları ülkelerde göreceli olarak sosyokültürel bağlamda tutunamamaları veya tutunmakta zorlanmaları, memleket özlemlerini artırmakta ve memleket sevdalarını güçlendirmektedir.

Netice itibarıyla Ankara Üniversitesi Dil ve Coğrafya Fakültesi, İstanbul Teknik Üniversitesi Maden Fakültesi, İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesi, Nazi Almanya’sının zulmünden kaçan Yahudi asıllı bilim adamları tarafından inkişaf ettirilmişlerdir. Bunun yanında Amerika Birleşik Devletlerinin meşhur Skorsky helikopter firmasının kurucu mühendisleri de Rus asıllı mühendis ve bilim insanlarıdır. Bir zamanlar Albert Einstein’ın dahi Amerika’da sığınmacı olarak bulunduğu hatırlanmalıdır. Amerika Birleşik Devletlerinin 44. Başkanı Barack Obama dahi Afrikalı bir göçmen ailesinin evladıdır. Apple Bilgisayarlarının kurucu başkanlarından Steve Jobs, Suriyeli göçmen bir babanın oğludur.

Her ülkenin vatandaşı belli saiklerle bir başka ülkeye göç edebilir ve yaşamına orada devam edebilir. Nihayetinde Avusturya’daki en önemli göçmen grubu Alman vatandaşlarıdır. Ancak Almanların Avusturya’ya göçü ile Rusların veya Suriyeli mültecilerin Avusturya’ya göçü arasında bir fark vardır. Almanların Avusturya’ya göçü bir taşınma hadisesidir özünde, tıpkı Münih’ten Berlin’e taşınmak gibidir, Münih’ten Salzburg’a taşınmak. Ama Rusların Avusturya’ya göçü bir kısım zengin girişimciler hariç olmak üzere, ekonomik ve sosyal bir mecburiyetin, Rusya’nın sosyo-ekonomik gerçeklerinin bir sonucudur. Suriyelilerin göçü ölüm ve kalım arasındaki bir tercihtir. Türklerin göçü ise, pek az nitelikli işgücü hariç, fakirliğin, yokluğun ve çaresizliğin alternatifsiz bir itelemesidir.

Erder’e göre (2008, 42) bir insan hakkı olan göç son dönemlerde, yaygınlaşan göçmen ve yabancı korkusu nedeniyle siyasallaşmakta ve neredeyse ulusal güvenlik konularından biri haline gelmektedir. Bu nedenle göçmen olmak ne yazık ki, suçlu olmakla eş anlama gelmeye başlamıştır. Bunun iki vechesi vardır. Birincisi ev sahibi devletlerin, kaynaklarını göçmen nüfusla paylaşmasının, ev sahibi ülke vatandaşları arasında hoşnutsuzlukla karşılanmasıdır. İkincisi de, kimi zaman anavatanda yapılan sert propagandaların da etkisiyle yabancı bir ülkeye yerleşen nitelikli işgücünün vatan haini olarak lanse edilmesidir. Tuhaf bir şekilde niteliksiz işgücünün yurt dışına göçmesi toplum tarafından desteklenmekte, ancak nitelikli işgücünün, iyi eğitilmiş, entelektüel kapasitesi yüksek kişilerin yurt dışında yaşamlarını devam ettirmesi toplum tarafından kabul görmemekte, siyasi idareler tarafından bu husus istismar edilmektedir. Oysaki yurt dışındaki nitelikli iş gücü bir ülkenin en değerli kamu diploması varlığıdır.

Çok Kültürlülük Kavramı

Günümüzde gelişmiş birçok batılı ülkenin en önemli temalarından birisi, göçmen nüfus ile yerli halkın uyum içinde bir arada yaşamalarının teminidir. Bunun adı entegrasyondur. Birlikte yaşamının bir sonucu olarak “çok kültürlülük” ve “çifte vatandaşlık” gibi kavramlar ortaya çıkmıştır (Yılmaz 2008, 79). Göçmen kökenliler, yani göçmenler ve göçmen çocukları, göç veren ve alan ülkeler arasında mekik dokuyan hareketli, birden çok aidiyet bağı kuran bireyler olarak karşımıza çıkmaktadır (Yazgan 2010, 1).

Güllüpar’a göre (2012, 74) bu göçmen ağının, göçmenlerin sosyal uyumuna yönelik etkilerinin, hem olumlu hem de olumsuz yönleri vardır. Bu ağ, yeni gelen göçmenin sosyal uyumunu kolaylaştırmakta, fakat bazı durumlar bunun tam tersini de mümkün kılmaktadır. Göçmenler, var olan ekonomik, siyasal ve sosyal ağlar sayesinde, içe kapalı paralel bir toplum olarak yaşadığında, göçmenlerin göç edilen yeni ülkedeki hayata geçişi ve uyumu söz konusu olamamaktadır. Göçmen ağının varlığı sayesinde tüm ihtiyaçlarını kendi grubu içerisinde karşılayan yeni göçmenler, daha çok kendi toplumsal grubunun içine kapanmakta ve göç ettiği ülkedeki diğer halkla temastan kaçınılmaktadır. Göçmen ağının yardımlaşma ve dayanışma gibi olumlu etkilerinin yanı sıra, geldikleri yeni toplumdan

kendilerini yalıtmasına ve kendi grubunun içine kapanmasına neden olması bağlamında bazı olumsuz etkileri de vardır.

Göçün toplum üzerinde uzun süreli etkileri göç sürecinin ilerleyen aşamalarında, göçmenler kalıcı olarak göç ettikleri ülkelere yerleştikleri zaman ve toplum içinde toplumun genelinden ayrı küçük komünler oluşturdukları vakit daha fazla hissedilmektedir. Yazgan'a göre (2010, 41), günümüz göçmenleri dinsel, politik, ekonomik bağlarını genişleterek gündelik hayatlarını ulus ötekileştirmekte, buldukları bölgelerde kendilerine ait yeni yerleşim yerleri (enclaves) oluşturmaktadırlar.

Göçmenlerin buldukları ülkelerde kendilerine ait yerleşim yerleri kurmaları bilhassa, devlet-göçmen ilişkisinde, özellikle uluslararası göçün güvenlik sorunsalı olarak algılanmaya başlamaktadır. Bu husus, göç alan gelişmiş ülkelerde, yeniden asimilasyon politikalarına dönüş eğilimlerini teşvik etmektedir (İçduygu 2008, 23).

Uluslararası göçler, toplumlar içerisindeki çeşitliliğin en büyük kaynaklarından biridir. Çok kültürlülük, gerek aile birleşmeleri, gerekse de bireysel göçlerle sürekli olarak devinim halinde bir yapı sergilemektedir (Canatan 2009, 81). Çok kültürlülüğü benimsemiş ulusal politikalara sahip ülkeler, göç eden bireye iki kimliğe sahip olma hakkı vermekte ve insanları bu kimliklerden birini seçme noktasında zorlamamaktadır. Çünkü belirlenen ulusal politikalar için en önemli nokta, göç eden birey ya da kitlelerin öz kimlikleri değil, ne ölçüde yaşadıkları toplumun değerleri ile uyumlu bir yaşam sürdürdükleridir (Öztürk 2011, 23). Dolayısıyla çok kültürlülüğü önemseyen bir ulusal politikaya sahip ülkeler için bireylerin etnik ve milli kimliklerine sahip çıkmaları bir insanlık hakkıdır. Bu tür medeni ülkeler için yüceltilen olgusal kavram milliyetçilik değil, vatanseverliktir ve kişinin yaşamını sürdürdüğü topraklar onun vatanıdır.

Çok kültürlülük kavramının gereği olan bir ülkedeki kültürel ve kimlik çeşitliliğinin varlığı, ev sahibi ülkenin politikasına ve kültürel çeşitliliği ne ölçüde desteklediğine bağlıdır (Öztürk 2011, 23). Çok kültürlülük, demokratikleşme ve hoşgörüyü giden bir yol olarak algılanabileceği gibi, devlet politikası olduğu takdirde iktidarın hegemonyasını sürdürmeye yarayan bir söylem şeklinde de ortaya çıkabilmektedir (Yarma 2006, 64). Çünkü etnik ve dinsel kökenli gruplara kendi etnik kimliklerini ve kültürlerini açıklamaya yardımcı olan kuruluşlar, göçmen gruplarına, gerçek taleplerine yanıt verebilecek olan siyasal haklar sağlamayıp, onlara sadece kültürel alanı mücadele yeri olarak açarak varlıklarını duyurmaya hizmet edebilmekte, bunun sonucu olarak benimsedikleri milliyetçi söylemlerle sadece anayurda mesajlar verme amacını taşıyabilmektedirler.

Uyumda hiç şüphesiz ki göç eden topluluklara ciddi sorumluluk düştüğü gibi, göç alan toplumlara da en az göç edenler kadar bir mesuliyet düşmektedir. Bu bağlamda uyum tek taraflı değil, çift taraflı çabayı gerektiren bir süreçtir (Heckman 1997, 283). Farklılıklarla yaşamak, aslında entegrasyonun bir parçasıdır, kaldı ki bunun aksi entegrasyon değil, asimilasyondur. Asimilasyon sosyolojik açıdan bir bütünleşme, içine katma olgusunu tarif etmez. Asimilasyon kişiliksizleştirme, sosyolojik olarak yok etme demektir. Asimilasyon ikiyüzlülüğün meşrulaştırılmasıdır. Entegrasyon ise medeniyetler buluşması, kültürlerin kavuşması, farklılıkların bir potada erimesidir. Çok kültürlülüğün yüceltilmesi, asimilasyon fikrinin ve politikalarının iflasının kabulü, değişim, gelişim ve modernleşmenin tetikleyici bir katalizörüdür.

Akültürasyon Kavramı

Kültür, tarihsel toplumsal gelişme süreci içinde yaratılan bütün maddi ve manevi değerler ile bunları yaratmada, sonraki nesillere iletmede kullanılan, insanın doğal ve toplumsal çevresine egemenliğinin ölçüsünü gösteren araçların bütünüdür. Her toplum, bir kültürün güçlü ve belirgin özelliklerinin etkisinde oluşur. Toplumsal kültür, bir toplumda makbul olan bireysel davranışların, iyi ve kötü algılamalarının ve topluma ait diğer tüm normların kaynağıdır (Sargut 2001, 21-22). Türk Dil Kurumu sözlüğüne göre (2018), kültür farklı anlamları olan bir terimdir. İnsana ilişkin bir kavram olarak kültür, tarih içerisinde yaratılan bir anlam ve önem sistemidir. Bir grup insanın bireysel ve toplu yaşamlarını anlamada, düzenlemede ve yapılandırmada kullandıkları bir inançlar ve adetler sistemidir. Kültür (ekin, eski dilde hars) kavramının tanımı şu şekildedir: Tarihsel, toplumsal gelişme süreci içinde yaratılan bütün maddi ve manevi değerler ile bunları yaratmada, sonraki nesillere iletmede kullanılan, insanın doğal ve toplumsal çevresine egemenliğinin ölçüsünü gösteren araçların bütünü.

Kültür sözcüğünün oldukça uzun bir tarihçesi vardır. Kültür sözcüğü Latince "culture" dan gelir. Cultura, inşa etmek, işlemek, süslemek, bakmak anlamlarına gelen Colere'den türetilmiştir. Türk Dil Kurumu sözlüğü bu kelimeye “ekin” karşılığını vermiştir. Kültürün oluşmasında ikili bir süreç vardır; birinci süreçte insan pasif ve alıcı konumdadır. Belli bir coğrafi çevrede yaşıyor, beslenme ve barınma ihtiyaçlarını orada gideriyordur. Doğayla kurulan bu öncül ilişki, yani ihtiyaçları doğrultusunda edindiği bilgi, dili, davranışları ve maddi üretim ve tüketim aletleri kültürün yaratılmasında birinci aşama olarak karşımıza çıkar. İkinci aşamada ise insan alıcı konumdan çıkar ve üretmeye başlar; yani yaşadığı çevreye etkin ve aktif bir güç olarak katılır. Bu süreç ilk aletlerin yaratılmasıyla sınırlı olarak başlayıp, Neolitik Çağ’la birlikte hız kazanmıştır. Kültür birikimle birlikte ivmesi artan bir toplumsal yapı bileşenidir (Kutaniş 2010). Giderek her nesil miras aldığı kültüre maddi ve manevi bir katkı yapar ve onu kendinden sonrakilere miras bırakır. Ancak, bugünkü anlamda kültür kelimesini ilk kez Voltaire kullanmıştır. Voltaire’e göre “culture”, insan zekâsının oluşumu, gelişimi, geliştirilmesi ve yüceltilmesi anlamına gelmektedir. Sözcük buradan Almanca ’ya geçmiş ve 1973 tarihli bir Alman sözlüğünde “cultur” olarak kullanılmıştır. Daha sonra bu sözcük, diğer milletlerin sözlüklerine de geçerek “kültür” haline gelmiştir (Eroğlu 1982, 187).

Türk Dil Kurumu Sözlüğü (2018), kültürü “bir toplumun manevi varlığını ve düşünce birliğini meydana getiren ve sanat mahsullerinin, ananelerin bütünü olarak tanımlamaktadır. Bu tanım oldukça geniş kapsamlıdır ve sayılamayacak kadar çok unsurları, ortak değer yargılarını ve davranış biçimlerini içermektedir. Kültürler, kültür kavramına ilişkin olarak bir sıfat halini ifade etmektedir. Tek başına kullanıldığında kültür, aşağı yukarı insan yaşamının tümünü ifade eder. Kültürler kavramı ise, kültürün oluşum yönüne atıfta bulunmaktadır. Örgüt kültürü, iş kültürü, siyasi ve akademik kültür terimleri yaşamın ilgi alanlarını, kavramlaştırma, sınırlama, yapılanma ve düzenlenme biçimleri de dâhil denetleyen inanç ve adetler için kullanılır.

Kültür, tarihsel toplumsal gelişme süreci içinde yaratılan bütün maddi ve manevi değerler ile bunları yaratmada, sonraki nesillere iletmede kullanılan, insanın doğal ve toplumsal çevresine egemenliğinin ölçüsünü gösteren araçların bütünüdür. Toplumsal kültürün etkileri, organizasyonlar arasındaki farklılıkların ve benzerliklerin de kaynağıdır. Toplumsal kültür bireylerin tutum ve davranışlarını, iyilik ve kötülük algılarını belirleyen ve yaşam felsefelerini biçimlendiren elbette tek öge değildir, ancak çok önemli bir parametredir. Bununla beraber toplumsal kültürün bireylerin tutum ve davranışları, algıları ve aidiyet duyguları üzerindeki etkilerinin ortaya koyulabilmesi, özellikle içinde bulunduğumuz endüstri sonrası toplumda yani yenedünya düzeninde pek kolay değildir. Çünkü günümüzde tüm dünya ulusları küreselleşmenin ve izomorfizmin (kurumsallaşma) etkisi altındadır. Nitekim toplumsal kültür bireylerin kişisel tutum ve davranışlarının belirlenmesinde ne kadar belirleyicidir? Küreselleşme ve onun başat aktörleri özellikle içinde bulunduğumuz bu bilgi çağında bu kadar etkili iken, gerçekten bir kültürel farklılaşmadan bahsedebilir mi, yoksa var olan olgu aslında bir kültürel izomorfizm midir? Hakikatte tüm bu olup bitenler Talcot-Parsons’un evrenselcilik-özelcilik ikileminin evrenselcilik lehine bir değişim sürecinin sancılarında mı ibarettir?

Bireyler kültürü sosyalleşme süreciyle kazanırlar. Dolayısıyla kültürel farklılıkların bireylerin kabul ve aidiyetleri üzerindeki etkisinin anlaşılabilmesi için öncelikle kültür kavramının bileşenlerinin anlaşılması icap eder. Hofstede kültürü, bir grup insanı diğerlerinden ayıran bir zihinsel programlama olarak tanımlamaktadır. Ülkemizde kültürü sistemli olarak ilk tanımlayan ilk kişi Ziya Gökalp olmuştur. Ziya Gökalp kültürü, bir topluma ait sanat, dini gelenekler ve adetler olarak tanımlamış ve kültürün milli olduğunu ileri sürmüştür. İnsanlar doğduğunda herhangi bir kültüre sahip değildir, kültür öğrenilen bir olgudur. Dolayısıyla, kültürün kazanılması ilk önce ailede başlar, sonra toplumsal süreçte devam eder. Diğer bir ifadeyle, kültür içgüdüsel ve kalıtsal olmayıp bireyin doğduktan sonraki yaşantısında kazandığı alışkanlıklar, davranış ve tepki eğilimleridir. Kültür, toplumlarda yaşayan insanlar tarafından oluşturulur ve ortaklaşa paylaşılır. Bu onun toplumsal özelliğe sahip olmasından kaynaklanır. Kültür bir toplumun örf ve adetlerinin tümüdür. Örfler bir toplumun kökleriyle bağlarını korur, adetler ise zamana uyumunu mümkün kılar.

Kültür konusu, sosyolojinin temel başlıklarından birisidir. Sosyolojik olarak, kültür bizi saran, insanlardan öğrendiğimiz toplumsal mirastır. Kültür, bilgiyi, sanatı, ahlâkı, hukuku, örf ve âdetleri kapsadığı gibi, insanın cemiyetin bir üyesi olması dolayısıyla kazandığı diğer bütün kabiliyet ve

alışkanlıkları da içine alan bir bütündür. Kültür ırkla değil, ama eğitim ve öğretim ile kazanılır ve sosyal miras olarak aktarılır (Erkal 1982, 65).

Tek başına kullanıldığında kültür, aşağı yukarı insan yaşamının tümünü ifade eder. Kültürler kavramı ise, kültürün oluşum yönüne atıfta bulunmaktadır. Kültür, insanın meydana getirdiği bir şey ve insani yaşamın şartıdır. “Kültür” olgusu: İnsan gruplarının özgün yapılarını ortaya koyan, yaratılan ve aktarılan sembollerle ifade edilen düşünce, duygu ve davranış biçimleridir; kültürün temelini geleneksel görüşler (tarihsel süreçte oluşmuş ve seçilmiş) ve özellikle onlara atfedilen değerler oluşturmaktadır (Aycan ve Kanungo 2000, 28).

Denilebilir ki, insan kültürü meydana getirir, fakat kültür de insanı ve insana ait olanları etkiler. Bu durum ise kültürleşme sayesinde gerçekleşir. Kültürün içe dönüşüm süreci de denilen kültürleşme, kişinin ve ait olduğu kümelerin kendi kültürünü oluşturan düşünce, eylem ve duygu biçimlerini özümsemesidir. Böylece toplumsal kültür organizasyonları etkiler ve organizasyonlar arasındaki benzerliklerin kaynağını teşkil eder. Kültür; insanların bir arada ortaya çıkardığı fikir ve sanatların, inanç ve geleneklerin, düşünce kalıplarının yani nosyon ve formasyonlarının topyekûn bir bütünü olarak tanımlanabilir ve insana ait tüm yapıları etkiler ve belirler.

Hofstede'nin 42 ülkeyi kapsayan araştırması ve ülkelerarası farklılıkları belirlemede kullandığı dört boyutu (güç mesafesi, belirsizlikten kaçınma, bireycilik/kolektivizm ve erkek kültür/dişi kültür) bu alanda en çok bilinen çalışmadır (Hofstede, 2001:31). Bu araştırma ve benzer çalışmalarda ulaşılan genel sonuç; toplumsal kültürel değerlerinin bireylerin genel tutum ve tavırları üzerinde etkili olduğudur.

Kültürleşme veya akültürasyon, bir kültürel yapının veya bir kültür unsurunun başka bir kültürle karşılaşması sırasında birbirlerini karşılıklı bir biçimde etkilemelerine denir. Doğu kültürünün, Batı kültürü karşısında yaşadığı ise bir kültürleşme süreci değildir. Batıyla ekonomik anlamda yakınlaşmanın sonucunda transfer edilen teknolojik ürünler ve onlara dayalı üretim anlayışı, kültürün önemli bir ögesi olan geleneksel ürünleri ve alışkanlıkları bir daha geri gelmemek üzere yok etmektedir. Bu durum; bir kültürel melezleşme, bir diğer ifadeyle bir hibritleşme sürecini ortaya çıkarmaktadır. Sanayi sonrası toplum artık alelâde bir toplum değildir. Sanayi sonrası toplum, manipüle edilen, oluşturulan, ihtiyaçları ve beklentileri önceden ustaca tasarlanan bir toplumdur. Bu sayede internet ortamında sosyal paylaşım siteleri vasıtasıyla devrimler organize edilebilmektedir. Toplum hem bir örgütün çalışanı, hem de sıradan vatandaşlar toplamı olarak ihtiyaçları, zevkleri, tercihleri belirlenen bir meta haline gelmektedir. İşte burada vurgulanan benzeşim, hem bireyler hem de örgütler için, totolojik olarak bir izomorfizm ortaya çıkarmaktadır.

Küreselleşme süreci, eş zamanlı olarak, iki kültür görüntüsü sunmaktadır. Bunlardan ilki "tikel kültürün" üst sınırlarına ulaşmaktadır. Bu üst sınır ise küredir. Tüm heterojen kültürler, dünyayı kapsayan hâkim kültürün içinde erimektedir. Bu kültür görüntüsü, küresel mekânın fethedilmesini içermektedir. İkinci görüntü ise, kültürlerin sıkışması ile ilgilidir. Farklı kültürler, hiçbir örgütleyici prensip olmaksızın yan yana akmaktadır. Giderek artan kültürel hareketlilik ve karmaşa içeren küresel alan, kültürün küreselleşmesinin temel dinamiğini esasen, teknolojik gelişmeler ve ekonomi kaynaklı olayların dünya toplumlarında türdeş bir biçimde algılanmasıdır (Aslanoğlu 1998,48).

Kültür ya da kültürsüzlük ürünleri, dijital belleklere kaydedilmiş ses ve görüntülerle, her yerde kültürel hayatın belirleyicisi ögesi haline gelmekte, yerli kültürler, makyajlanmış, ambalajlanmış ve tanınan bir imaja kavuşturulmuş kültür formları karşısında, kendi isimlerini değiştirmekte ve kendi kendilerinin gerçekliğini yadsımaktadır. Küreselleşme sürecinde aslında diyebilmek mümkündür ki, dünyanın büyük bir bölümü, Batı ve de özellikle Amerikan kültürünün etkisi altındadır. Uluslararası ilişkilerde nasıl coğrafi konumlandırmalar ve değerlendirmeler Greenwich'e göre yapılırsa, toplum biliminde de bakış açılarını belirleyen Batı merkezli değerlendirmelerdir. Hatta Japon tipi yönetime bile yazında Amerikan Tipi yönetim tarzı ile farklılığı nispetinde atıf yapılmaktadır. Denilebilir ki küreselleşme etkisi ile toplumlar esasında hangi kültürel çevrede yaşarsa yaşamın bir izomorfizm içindedirler ve en azından yapısal olarak birbirlerine benzemektedirler. Bu bir yönüyle adaptasyon kuramlarının bir sonucudur. Küreselleşme bu bakımdan özü itibarıyla yapısal olarak temelde bir ikileme sahiptir (Gökbunar 1999). Küreselleşme bir taraftan kültürel farklılıkları vurgularken, diğer taraftan da örgütleri birbirine yakınlaştırmakta ve benzeşim (izomorfizm) sağlamaktadır.

ARAŞTIRMANIN AMACI ve YÖNTEMİ

Araştırma, Viyana’da ikâmet eden Türkiye kökenli Avusturya’lıların sosyal yaşadıkları ülkeye olan aidiyetlerini ve entegrasyon düzeylerini değerlendirmek üzere gerçekleştirilmiştir. Bu kapsamda Temmuz 2019 ile Eylül 2019 tarihleri arasında üniversite mezunu 9’u kadın ve 9’u erkek on sekiz Türkiye kökenli Avusturya’lı ile görüşülmüş ve kendileriyle Zvalloni (1984) "Sosyal Kimlik Envanteri" nden esinlenilerek, muhatapların etnik aidiyet ve aile kökeni olarak Türk olmaları nedeniyle Viyana’da yaşayan Avusturya’lı Türkleri yakından ve içeriden; eş, partner, iş ve okul arkadaşlarının Avusturyalıları olması nedeniyle de dışarıdan bir göz olarak gözleme imkânına sahip olmaları sebebiyle Viyana’da yaşayan Avusturya’lı Türkler ile ilgili olarak; kapalı ve açık toplum paradigması, kolektif kültür bilinci, eğitim, din ve politika ile ilgili tutum ve dış algıları ile ilgili nitel bir araştırma gerçekleştirilmiştir. Görüşmeler yukarıda izah edilen başlıklar altında toplu olarak bazen birkaç, bazen daha fazla kişiyle sohbet ortamında yapılmıştır. Bu kapsamda toplam on sekiz ayrı kişinin görüşlerine başvurulmuştur.

Viyana’da yaşayan Türkiye kökenli Avusturya’lıların sosyal aidiyet algısını ölçmeyi amaç edinen çalışma iki kısımdan oluşmaktadır. İlk kısımda mülakata katılan kişilerin özelliklerini ortaya koyan 6 adet soru sorulmuştur. İkinci kısımda ise mülakata katılan personelin gözünden ve değerlendirmelerinden, Viyana’da yaşayan Avusturya’lı Türklerin sosyal aidiyet algısını ölçmek için muhataplara yöneltilen açık uçlu sorular neticesinde elde edilen bulgular yorumlanmıştır. Bu çalışmayı diğer çalışmalardan ayırt eden temel özellik, sohbet ortamında gerçekleştirilen görüşmelerin neticesinde elde edilen bilgi ve bulguların yine, sohbet ortamında tasnif edilmesi ve gerekçelendirilmeye çalışılmasıdır.

Araştırmanın Problem Cümlesi

Avusturya’da yaşayan Türk toplumunun, diğer topluluklarla mukayese edildiğinde daha fazla geleneklerine bağlı, içine kapanık ve kapalı, entegrasyon sorunu yaşayan, kolektif kültür anlayışının yerleşik olduğu, maddiyata düşkün, gösteriş meraklısı, gelenek ve göreneklerine aşırı bağlı, milliyetçilik ve dini angajmanları yüksek bir toplum olduğu algısı yaygındır. Bu çalışma bu algının hem ne kadarının gerçeği karşıladığının açıklanması, hem de toplumsal gelişme ve kaynaşmanın pekiştirilmesine katkı sağlamak ve benimsenecek sosyo-kültürel politikalar için bir referans olması çabası ile gerçekleştirilmiştir.

1. Viyana’da yaşayan Avusturya’lı Türkler genel manada ve göreceli olarak kapalı toplum özelliği taşırlar mı?
2. Viyana’da yaşayan Avusturya’lı Türkler içinde yaşadıkları topluma entegre olmaktan ziyade, toplumun geri kalanını kendilerine entegre etme çabasında mıdır?
3. Viyana’da yaşayan Avusturya’lı Türkler arasında kolektif kimlik paradigmasının etkisi altında komün bir hayat mı yaşarlar?
4. Viyana’da yaşayan Avusturya’lı Türklerin dini ve politik algı ve angajmanları göreceli olarak yüksek midir?
5. Viyana’da yaşayan Avusturya’lı Türklerin örgün eğitim başarıları göreceli olarak düşük müdür?
6. Viyana’da yaşayan Avusturya’lı Türklerin Almanca dil ve iletişim becerileri göreceli olarak düşük müdür?

Sayıtlar

Bu araştırmanın varsayımları aşağıdaki gibidir.

Mülakatlar sırasında görüşülen kişilerin doğru ve samimi kanaatlerini dile getirmeleri için gerekli koşullar sağlanmıştır.

Kullanılan nitel araştırma tekniği bu çalışmanın amacına uygundur.

Sınırlamalar

Araştırmanın iki temel sınırlılığı vardır.

Konuya ilişkin sınırlılık: Bu araştırma Viyana’da yaşamakta olan on sekiz Avusturyalı Türk’ün görüşülen kavramlar ve temalarla ilgili olarak bilgi, görgü ve tecrübeleri ile yazar olarak şahsının bilgi ve tecrübeleriyle sınırlıdır.

Kişilere ait sınırlılık: Araştırma için geliştirilen bilgi toplama araçlarının, verilerin işlenmesinde kullanılan mülakat tekniğinin ve bilgi ve değerlendirmelerin süzülmesinin yeterlilik dereceleri, mülakata iştirak eden kişilerin verdikleri cevaplarla sınırlıdır.

ARAŞTIRMANIN BULGULARI

Bu çalışma ile Avusturya’da yaşayan Avusturyalı Türklerin, sosyal aidiyet algıları üzerinden tanımlanmaya çalışılmıştır. Bu çalışmanın önemi, tanımlamaların bizzat Avusturya’da yaşayan Avusturyalı Türkler tarafından yapılmasıdır. Bu yönüyle çalışmanın analiz birimi ve gözlemcilerinin Viyana’da yaşayan Avusturyalı Türkler olması çalışmayı orijinal yapmaktadır.

Araştırmanın Demografik Değişkenleri

Tablo 1. Demografik Değişkenlere Ait Betimleyici İstatistikler

1.Cinsiyet	Sayı	1.Cinsiyet	Sayı
Kadın	9	Erkek	9
2.Yaş Durumu	Sıklık	2.Yaş Durumu	Sıklık
25-45	9	19-35	9
3.Evlilik Durumu	Sayı	3.Evlilik Durumu	Sayı
Bekar	4	Bekar	5
Evli/Partner	5	Evli/Partner	3
Boşanmış Dul	-	Boşanmış Dul	1
4.Eğitim Durumu	Sayı	4.Eğitim Durumu	Sayı
Lisans	2	Lisans	4
Yüksek Lisans	5	Yüksek Lisans	4
Doktora	2	Doktora	1
6.Almanca seviyesi	Sayı	6.Almanca seviyesi	Sayı
Ana/İlk dil	9	Ana/İlk dil	9

Araştırma örnekleminin bazı demografik değişkenlere göre tanımlanabilmesinden hareketle, altı sorudan oluşan kişisel bilgi formu oluşturulmuştur. Kişisel bilgi formunda; cinsiyet, yaş, eğitim, Almanca lisan seviyesi ile ilgili sorular bulunmaktadır. Tablo 1’de görüldüğü üzere, mülakat grubunu oluşturan kişilerin, 9’u (% 50) kadın; 9’u (% 50) erkek katılımcılardan oluşmaktadır. Araştırma örnekleminin yaş aralığı 25 ile 45’dir. Mülakat grubunu oluşturan personelin tamamı lisans ve üzeri eğitime sahiptir, Almanca ve Türkçeyi ana dilleri olarak konuşabilmektedirler.

Sosyal Aidiyet Algısı Envanteri

Toplumsal Uyum ve Bütünleşme bağlamında Viyana’da yaşayan Avusturyalı Türklerin sosyal aidiyet algısını ölçmeye ilişkin yapılan envanter çalışmasına yönelik anket ve açık uçlu sorular ve verilen yanıtlar aşağıda sunulmuştur. Söz konusu soru kümesi Zvalloni’nin Sosyal Aidiyet Envanterinden esinlenerek ve adapte edilerek oluşturulmuştur. Sosyolojik manada kimlik (Bilgin 1995), toplum tarafından bireye atfedilen aidiyet parametrelerini ifade eder. Sosyal aidiyeti belirleyen unsurlardan bazıları bireyin cinsiyeti, etnik kökeni ve mesleği, yaşam biçimi, aile mensubiyeti, politik tavrı, dinlerle olan münasebetidir.

Zvalloni’nin (1984) Sosyal Kimlik Envanteri bireylerin sosyal aidiyetlerine yönelik algı, duygu ve düşüncelerinin açıklanmasında sıklıkla kullanılan temel bir başvuru kaynağıdır. Mariza Zvalloni, 1929 yılında dünyaya gelmiş bir sosyologdur. Profesyonel meslek hayatı boyunca, sosyal kimlik üzerine yapılan birçok araştırma yönetmiştir. Zavolloni tarafından geliştirilen Sosyal Kimlik Envanteri, bireyin sübjektif dünyası ile objektif dünyası arasındaki ilişkileri ortaya koymak amacı ile geliştirilmiştir. Bu bölümde Avusturyalı Türklerin sosyal aidiyet algıları üzerine yapılan değerlendirmede de konunun kapsam ve yapısına uygun olması sebebi ile Zavolloni tarafından geliştirilen Sosyal Kimlik

Envanterinden istifade edilecektir. Bu bölümde, Zvalloni’nin Sosyal Kimlik Envanterinden istifade ile, Avusturya’lı Türkler için Türk veya Avusturya kimliğine sahip olmanın, sosyal aidiyetin diğer unsurları üzerindeki etkisi ve bireyin davranışlarını ne ölçüde şekillendirdiğini anlamlandırma fırsatı bulacağız. Uygulamalı sosyal bilim araştırmalarının temel zorluklarından birincisi bireylerin kendilerini saklaması, gerçek duygu ve düşüncelerini gizlemeleridir. Bu sebeple bu çalışmada uzman görüşlerinden istifade edilmiştir. Bu kapsamda Avusturya’lı Türklerin sosyal aidiyet algıları, açık uçlu sorular marifetiyle, yüksek öğrenim görmüş, Almanca ve Türkçeyi anadili olarak konuşabilen, her iki topluma da entegre olmuş kişilerin gözlem ve değerlendirmeleri üzerinden ölçülmeye çalışılmıştır. Bunun için açık uçlu sorular muhataplara sohbet ortamında yöneltilerek, serbest çağrışım yöntemi ile bireylerin zihin dünyaları aralanmaya çalışılmıştır. Böylece bireylerin genelde diğer Avusturya’lı Türklerin sosyal aidiyetlerine yönelik algıları, kanaatleri ve tarifleri üzerinden bir çalışma yürütülmüştür.

AVUSTURYALI TÜRKLERİN SOSYAL AİDİYET ALGILARINA YÖNELİK BULGULARIN KATEGORİK OLARAK YORUMLANMASI

Bu bölümde Avusturya’da yaşayan Türk toplumunun aile, meslek, din, sosyal hayat gibi sosyal aidiyet konularında hangi tutumlara sahip oldukları, yine Avusturyalı Türk toplumuna mensup bireylerin kendi kendilerini tarif biçimlerinden yola çıkılarak izah edilmeye çalışılmıştır.

Entegrasyon asimilasyon demek değildir. Toplumlar kendilerine ait olanı, sosyo-kültürel zenginliklerini ve varlıklarını muhafaza ederek de içinde yaşadıkları toplumlara entegre olabilirler. Entegrasyonun ilk kuralı bireylerin yaşadıkları coğrafyayı ve insanlarını sevmesidir, nitekim sevgi takdir, ikircikli sevgi olmaz, bu sevginin tabiatına aykırıdır.

Bu bölümde Avusturya’da yaşayan Türk toplumunun asimile olma ve benliklerini yitirme korkularından bertaraf edilerek, kendilerini içinde yaşadıkları topluma daha fazla ait görmelerinin önündeki engellerin kaldırılarak özgüvenlerinin artırılması ve nihayetinde bir ev sahibi psikolojisi içerisinde yaşadıkları toplumu daha fazla benimsemeleri ve kaynaşmalarının sağlanması maksadıyla bir durum tespiti yapılmıştır.

Avusturya’da özellikle İkinci Dünya Savaşı sonrası işgalin sona erdiği 1955 yılından sonra temelleri atılan ve 1960’lı yılların sonlarından itibaren ivmelenen ekonomik bir genişleme meydana gelir, yeni fabrikalar kurulur, kapasite kullanım oranları ve üretim kapasiteleri artar. Yaşanan ekonomik patlama nedeniyle Avusturya Federal Hükümeti tarafından işçi ihtiyacının karşılanması maksadıyla, 15 Mayıs 1964 tarihinde Türkiye ile ilgili ikili bir anlaşma imzalanır (Boswell 2003). Bu anlaşmaya göre başlangıçta geçici işçi statüsüyle birçok Türk Avusturya’ya göç eder. Bununla birlikte 1970’lerin başında yabancı işçi alımları durdurulur ve hatta birçok yabancı işçinin işine son verilir, tazminatları ödenir ve ülkelerine geri gönderilirler. Elbette 1973 ve 1974 yıllarında yaşanan dünya petrol krizinin ve bu krizin tüm dünyada yarattığı ekonomik daralmanın bunda etkisi büyüktür. Ne var ki, Avusturya’ya geçici işçi statüsü ile gelen Türklerin birçoğu Türkiye’ye geri dönmezler, zaman içerisinde kalıcı olarak ülkeye yerleşir, Avusturya’da aile, düzen ve yeni bir yaşam kurarlar.

Avusturya’da Yabancılar İstihdam Yasası ise 1975 yılında kabul edilir. 1980’lerin ortalarından itibaren tekrar büyüyen bir ekonomiye sahip olan Avusturya’da yine işçi ihtiyacı baş gösterir ve bunun üzerine Türkiye’ye kesin dönüş yapan birçok Türk işçiye ilave olarak daha birçokları tekrar Avusturya’ya işçi olarak gelir.

Halen Türk göçmenler ve aileleri, Avusturya nüfusu içinde önemli bir azınlığı temsil etmektedirler. Avusturya’da üç yüz bin kadar Türkiye kökenli nüfus yaşamaktadır. Bu nüfusun üçte biri Viyana’da yaşamına devam etmektedir. Viyana’dan sonra Türklerin en kalabalık yaşadığı eyaletler, Türk nüfusu çokluğuna göre sırasıyla Aşağı Avusturya, Vorarlberg, Yukarı Avusturya, Tirol, Salzburg, Steiermark, Burgenland ve Kärnten eyaletleridir.

Avusturya’da yaşayan Türklerin birçoğu Avusturya vatandaşı olmuşlardır. Avusturya çifte vatandaşlığı kabul etmemektedir. Ancak bu olumsuz durum Türkiye Cumhuriyeti tarafından çıkarılan bir kanunla bertaraf edilmiştir. Avusturya vatandaşı olmak suretiyle Türkiye vatandaşlığını kaybeden Türkiyeli göçmenler, Haziran 1995 tarihinden itibaren, kendilerine Türkiye Cumhuriyeti tarafından

verilen Mavi Kart ile anavatanlarında, devlet memuru olma, seçme ve seçilme hakkı hariç, yaşama, çalışma ve mülk edinme gibi tüm haklara sahiptirler.

Uluslararası Azınlık Hakları Grubu tarafından yayınlanan 2018 tarihli bir rapora göre, Avusturya'daki Türkiye kökenli toplam insan sayısının yaklaşık iki yüz bin ile üç yüz bin arasında olduğu tahmin edilmektedir. Buna ilave olarak, yaklaşık ve tahminen kırk bin Türkiye kökenli göçmenin de Avusturya'da vatandaş ve oturma sahibi olmadan yaşadığı değerlendirilmektedir. Avusturya'da yaşayan Türkiyeli göçmenler, Avusturya'da yaşayan en kalabalık nüfusa sahip Müslüman topluluktur. Avusturyalı Türk tabiri hem Avusturya'da yaşayan Türk vatandaşları, hem de Avusturya vatandaşlığına sahip etnik Türkleri ifade etmek için kullanılmaktadır. Türkler Avusturya'da, Alman ve Sırp kökenli nüfustan sonraki en kalabalık üçüncü göçmen toplumunu teşkil etmektedirler.

Avusturya Göçmen Bakanlığı, İstatistik Anketleri Göç ve Entegrasyon Başkanlığı tarafından hazırlanan bir rapora göre, Avusturya'da yaşayan göçmen nüfusun yaklaşık yüzde yetmiş kendilerini Avusturya'ya ait hissettiklerini ifade etmektedirler. Bu oran Türk göçmen nüfus arasında ise sadece yüzde otuz civarındadır. Avusturya Göçmen Bakanlığının bu kapsamdaki değerlendirmesi, eğitim durumu ile yaşanan ülkeye kendini ait hissetme duygusu arasında doğrusal bir ilişki olduğu önermesi ile açıklanmaktadır. Yani Avusturya Göçmen Bakanlığı, Türk Göçmen nüfusun ülkeye aidiyet duygularının düşük olmasının nedenini basitçe ve muğlak bir şekilde Avusturya'lı Türklerin sahip oldukları göreceli düşük eğitim seviyesine bağlamaktadır.

Esasen, eski Yugoslavya, Polonya veya Romanya'dan gelen göçmenlerin kendilerini tarihsel ve dini kodları sebebiyle Avusturya'ya daha fazla ait hissetmeleri anlaşılabilir bir olgudur. Bununla birlikte, Türkiyeli göçmen nüfusunun ülkeye aidiyeti noktasında, Avusturya Göçmen Bakanlığı tarafından aktarılan bu sonuç sübjektif bir şekilde ve ziyadesiyle bir ön yargı ile Türklerin Avrupa'ya entegre olmaktan ziyade, Avrupa'yı Türkiye'ye entegre etmeye çalıştıkları paradigmasını meşrulaştırma çabasıdır.

Etnik kimlik (Bilgin 1985,51), belirli bir topluluğun üyelerinin kendilerini, diğer topluluk üyelerinden ayırt eden bir aidiyet duygusu olarak tanımlanır. Bu duygu topluluk üyelerinin kendilerini belirli bir "biz" in mensupları olarak "onlar" dan farklılıklarını vurgulayarak kendi içlerinde birleştirmektedir.

Her birey doğuştan belli bir aileye, cinsiyete, dine ya da bir etnik gruba veya ülkeye sahiptir. Bireyler yetişkin dönemde ise belli bir mesleğe ve sosyal statüye sahip olurlar. Birey tarafından sahip olunan bu temel üyelik grupları, sosyal aidiyet ve mensubiyetler, bireyin dünyaya gelmesinden itibaren zihinlerde kodlanarak, zamanla hem bireyin kendi kendisi, hem de diğerlerinin birey hakkındaki kanaatlerinin oluşmasına ve yerleşmesine imkân verir.

Hâkim kültürel paradigma çoğu kez sosyal aidiyeti oluşturan öğelerden birini, bazen de birkaçını diğerleri üzerinde temel belirleyici kriter olarak varsayar. Aralarında sosyal çatışma olan iki farklı etnik veya iki farklı mezhebe sahip toplum mensuplarının yaşadıkları coğrafyalarda sosyal aidiyetleri sadece köken aidiyetleri üzerinden kodlanır ve sahip olunan köken her şeyin üzerinde görülür. Böyle coğrafyalarda esasen sosyal aidiyet tuhaf bir şekilde, etnik ve dini mensubiyetin kendine ait bileşenlerinden ziyade karşıtlığı üzerinden oluşmaktadır.

Kapalı Toplum Paradigması

Kapalı ve açık toplumlarda insan ilişkileri farklıdır. Kapalı toplumlarda, dışlama ve diskriminasyon, açık toplumlarda ise, uzlaşma ve kabul edilme ilişkisi vardır. Kapalı toplumların ardında, herhangi bir biçimde, "seçilmiş halk" olma duygusu bulunur ve bu duygu uluslara ve ailelere taşınır; bu duygu, sosyal kimliğin simetriğidir. Üstünlüklerine inanan bu toplumun her üyesi, bu kimliğe ait oluşu dolayısıyla üstünlüğünü sübjektif olarak ilan edebildiğinden, bu kimlik popülerlik kazanır (Bilgin 1985, 53).

Oysa açık toplumlar, herkesin kendi gücüne göre haklarının ve çıkarlarının dengesine, bu hak ve çıkarların temsilinin ve toplumun uyusabilirliğine dayanır. Bir başka deyişle, kapalı toplumlar farklı dünyalarda, açık toplumlar ise aynı dünyada yaşarlar. Kapalı toplumun denklemi, içeriyle iş birliği, dışarıyla rekabettir; benzerleri arasında kalmak, toplum halinde yaşamının koşulu gibidir; tüm koşullarda, benzerlerinin lehine, diğerlerinin aleyhine bir tavır hâkimdir ve bunun yol açabileceği haksızlık dikkate alınmaz.

Avusturyalı Türk toplumunun kapalı bir toplum özelliği taşıdığı ifade eden muhataplar, ayrıca bu durumdan çok hoşnut olmadıklarını da belirtmektedirler ve yine birçoğu kendilerinde bu özelliğin olmadığını, çevrelerinde Türkler kadar veya daha fazla Avusturya’lı arkadaşlarının olduğunu, iş hayatında toplumun diğer tüm kesimleriyle iyi bir ilişki içinde olduklarını ifade etmektedirler. Ancak kendilerine düğün, doğum günü, cenaze gibi önemli faaliyetlerine genellikle kimlerin katıldığı veya tatil ve hafta sonu gibi boş zamanlarını daha çok kimlerle geçirdikleri, maddi veya manevi olarak sıkıntı yaşadıkları dönemlerde daha çok kimlerle dayanışma içine girdikleri gibi hususlarla ilgili sorular yönelttiğinde, genellikle Türk toplumu yanıtı alınmaktadır.

Kapalı bir toplum olma özelliği göstermesinden kaynaklanan bir sorunsal olarak Avusturya’lı Türklerin kendi aralarında sürekli bir rekabet geliştirdikleri söylenebilir. Avusturyalı Türkler için başarılı olma kriteri, arkadaş çevrelerine nispeten başarılı olma halini ifade eder. Onlar Avusturya toplumunun kalamı ile bir rekabet ilişkisi içinde değillerdir ve Türk olmayan toplumun başarıları diğer Türkleri rahatsız etmez. Paradoksal olarak tüm dayanışma duygularına rağmen, Avusturya’da bir Türkün en büyük rakibi yine bir Türk’tür. Denilebilir ki Türkler birbirlerinin daha çok iyi günlerinin değil, kötü günlerinin dostudur. Oscar Wilde şöyle der: "Dostun üzüntüsüne acı duyabilirsin. Bu kolaydır; ama dostun başarısına sempati duyabilmek, sağlam bir karakter gerektirir" (Wilde 2000, 138).

Bu rekabet çoğu kez kendisini gösteriş merakı olarak ortaya çıkarmaktadır. Banka kredi borcu veya leasing ile lüks araba veya aylık maaşının veya gelirinin birkaç katı değerinde akıllı telefonlar satın alma, bütçeye uygun olmamasına rağmen pahalı mekânlarda eğlenme davranışı, bir bakıma bir varoluş mücadelesinin güçlü bir sesidir. Diğer taraftan da Türk toplumu içinde yaşanan bir rekabetin yansımalarıdır. Gösterişli bir yaşam sürme arzusu, marka ve lüks tüketim merakı, en iyi şekilde giyinme, en iyi şekilde yaşama hevesi toplum içi yarışma duygusundan kaynaklanmaktadır.

Türk toplumu için temel başarı kriteri ekonomik üstünlüktür, para biriktirmek, para harcamak, yatırım yapmak gibi. Bu ise içinde başka çelişkiler barındırmaktır, bir taraftan parayı bu derece sevmek ve önemsemek, diğer taraftan havalı görünmek için lüks bir tüketim alışkanlığı. Bu noktada belki şunu ifade etmek gerekir, İtalya’da Roma’da, Avusturya’da Viyana’da Pandorf gibi uluslararası alışveriş merkezi ve outlet’lerinin ve çakma ürünlerin bir numaralı müşterileri eski doğu bloku üyesi ve Türkiye gibi gelişmekte olan ülkelerin halklarıdır.

Toplum içi rekabet Türklerin kendi aralarında dayanışma içinde olmadıkları anlamına gelmez. Türklerin kendi aralarındaki rekabet özünde soyut bir olgudur, kolayca izah edilemez, hem vardır, hem de yoktur, kimse bu mevzuyu bir rekabet kavramlaştırması ile konuşmaz. Diğer taraftan, dayanışma ruhu bütün toplumlarda olduğu gibi Avusturya’lı Türkler arasında da ön planda yer almaktadır. Özünde, iş hayatında başarılı ve ailelerine düşkün olmak, eğitime önem vermek gibi özellikler dayanışma içinde olmanın göstergeleridir, fakat bu meziyetler sadece Türk toplumuna ait belirgin özellikler arasında sayılamaz. Her toplum kendinde bu özelliklerin olduğuna inanır.

Avusturya’da herkes devlet güvencesindedir. Avusturya devlet sisteminin bir gereği olarak, sosyal yardım fonları marifetiyle her bir aileyi asgari geçim indeksine uygun bir biçimde mali olarak desteklemekte, toplumun her bir ferdi için sağlık sigortası yapmaktadır. Bunun için Avusturyalı Türklerin birbirleriyle dayanışmaları daha çok manevi bir dayanışmadır. Türkiye kökenli olmak, güvenilir olmak ve dayanışma içinde olmak olarak tanımlanmaktadır. Bu güveni sarsan Türkler kendi toplumundan dışlanmakta ve yalnızlığa mahkûm edilmektedir.

Avusturya’da tanıdık, arkadaş ve dost kavramları tamamen birbirinden farklı ve aralarında keskin çizgiler olan kavramlardır. Avusturya kültüründe her gün rastladığınız ve selam verdiğiniz kişi sizin bir tanıdığınızdır. İş yerinde beraber çalıştığınız bir kimse iş arkadaşınız, meslektaşınız veya sadece arkadaşınızdır. Ancak serbest zamanlarınızda beraber vakit geçirdiğiniz, evlerine ziyarete gittiğiniz, önemli günlerinize davet ettiğiniz, gerektiğinde yardım talep edebildiğiniz kişi ise dostunuzdur. Bu olgu çoğu zaman Avusturyalı Türklerin diğer toplumlarla olan münasebetlerinde hata ile davranmalarına, yersiz beklenti içine girmelerine ve hayal kırıklığı yaşamalarına neden olan bir husustur. Yaşanan burukluğun en olumsuz sonucu ise, bireylerin sonrasında Avusturya toplumunun diğer fertleri ile de ilişkilerinde tutuk davranmaları, temasa geçmekten kendilerini alıkoymaları ve kendi sosyal yaşamlarını görünmez bir çizgi ile sınırlandırmalarıdır.

Görüşmeler esnasında muhataplardan kapalı toplum kavramını açmaları talep edilince verilen yanıt, Türk olmayanlarla sosyal hayatta fazla beraber olmamak olarak ifade edilmiştir. Bu noktada belirtmek gerekir ki, kapalı toplum kavramı ile eşanlamlı olarak algılanan diğer bir tema ise entegrasyon kavramı olmuştur. Muhataplar genellikle toplum üzerinden yaptıkları kapalı tanımlamasıyla, hem birey olarak içine kapalılık halini, hem de Avusturya toplumuna entegre olamama durumunu kast ettiklerini ifade etmişlerdir.

Genel olarak Avusturyalı Türkler için kapalı bir toplum tanımlaması yapıp, kendisinde bu özelliğin olmadığını ifade eden muhataplar düzenli iş sahibi, entelektüel seviyeleri yüksek, dil problemi olmayan, kamu ve özel sektörde kendi ihtiyaçlarını kimseden yardım talep etmeye ihtiyaç duymadan karşılayabilen, birey olarak kendilerini Avusturyalı hemcinsleri ve yaşlılarından farklı görmeyen kişilerdir.

Diğer taraftan Avusturyalı Türk toplumu için kapalı bir toplum değerlendirmesi yapan, bu özelliği olumluyan ve kendisinde de bu özelliğin olduğunu düşünen kesim, esasen kendilerinin Avusturya toplumuna yeterince entegre olduklarını ve önemli miktarda katma değer sağladıklarını, ancak Avusturya'nın genel kültürel değerlerini ve yaşam şeklini beğenmediklerini ifade etmektedirler. Bu kesim kendilerinin Avusturya ekonomisi için kritik öneme sahip olduklarını, bu yüzden Avusturya'nın kendilerine yaşam standardı ve entegrasyonla alakalı bir baskı yapmaya hakkı olmadığını iddia etmektedirler.

Bununla birlikte Avusturyalı Türklerin neredeyse tamamı Avusturya Devleti'ne, özünde imparatorluk bakiyesi kadim bir devlet olarak diğer birçok Avrupa Devleti'nden çok önce, yabancı İslam nüfusuna ibadethane açma ve ibadet etme hakkı verdiği, daha da ilerisi inandıkları dinin dili veya kendi ana dillerinde ibadet etme hakkını tanıdığı için müteşekkirdirler. İlave olarak Avusturya, kamu hizmetlerinden istifade noktasında dil sorunu olan toplum mensupları için çevirmen imkânı da vermektedir. Ayrıca özel ve kamu kesiminde herkesin icabında kendi lisanını kullanması da serbesttir. Hatta okullarda öğrencilere kendi ana dilleriyle ilgili takviye ders imkânı da sunulmaktadır.

İşin özü Avusturyalı Türklerin çoğunluğu kendisini Avusturya toplumundan geri çeken kişilerin esasında millî ve dinî kaygı ve endişelerinden dolayı değil, iletişim kurma kapasitelerinin sınırlı olması dolayısıyla kendilerini geri çektiklerini ifade etmektedirler. Yine Avusturyalı Türklerin hâkim görüşüne göre, gerçekte ihmal edilebilecek seviyede pek az kişi sadece önyargıları veya sahip oldukları taassup dolayısıyla iletişim kurmakta ve entegre olmakta zorlanmaktadır.

Entegrasyon nihayetinde toplumun genel kaidelerine uyum gösterme, kanunlara ve nizamlara uyma ile alakalı bir hadisedir. İletişim kurma ise sosyal ilişki kurma ile ilgilidir, bireyin karşısındaki kişiyi sosyal bir varlık olarak muhatap alması durumudur. Bu noktada Avusturyalı Türklerin genel manada bir entegrasyon sorunu olmadığı, ancak iletişim konusunda bilhassa lisan bilgisi ve kısmen kültürel farklılıklardan dolayı bir kendini çekme ve içine kapanma hâlinin hâkim olduğu ifade edilmektedir.

Kolektif Kimlik Paradigması

Kolektif bellek (Bilgin 1995, 63) literatürde bir topluluk tarafından yaşanmış ve içselleştirilmiş deneyimlerin bilinçli olan veya olmayan anıların bütünüdür. Kolektif bellek, topluluğun geçmişinden kalanı, süregelen ve ne yaptığını ifade etmektedir. Bir grup veya topluluğun kimliğini tanımlama çabaları, onların zorunlu olarak geçmişlerine bakmalarını içermektedir. Bu anlamda kolektif kimlik, aynı zamanda bir dolaylılık ve bir uzun sürelilik, bir yapı ve bir konjonktür ifade etmektedir.

Kimlik olgusu irdelendiğinde sosyal bütünleşme ve farklılaşma kavramları kimlik arayışının iki yüzü gibi düşünülebilir. Çünkü birey kimliğini çoğu kez ne olduğu üzerinden değil, tersine ne olmadığından sunumundan hareketle ortaya koymaya çalışmaktadır. Misal özellikle geri kalmış demokrasilerde siyasi parti liderleri icraatlarından ve projelerinden ziyade rakiplerini eleştirmek üzerinden siyasi bir söylem geliştirirler. Farklılaşma ve bütünleşme kavramlarının her ikisi de, bireyin sosyal kimliğinin oluşmasında rol oynamaktadır. Farklılık ve karşıtlık üzerinden geliştirilen, kişisel özgünlük arayışı, özünde bir benlik arayışıdır.

Ancak pratikte bu anlayış birbirine benzeyen, benliklerini yitirmiş, sorgulayamayan, bireyselleşme başarısı gösterememiş, ergenlikte takılmış ve olgunlaşmamış, komün** anlayışına sahip kitleleri

** Hemşerilik anlayışı içinde yaşayan insanlardan oluşan topluluklardır.

ortaya çıkarır. Böyle bir anlayış bireyin zamanla silik ve etkisiz bir şahsiyete dönüşmesine sebep olur. Bir tür silinme ya da görülmeme duygusu yaşayan birey, kendi etrafındakilerle ve grup üyeleriyle aşırı benzerlikten ve anonimlikten bir çıkış yolu arayacaktır.

Özgün olma arayışı, bireyin kendisi ile diğerleri arasında bir fark oluşturma güdüsünü tetikler; bu motivasyonla bireyler diğerlerinin yapmadığı veya yapmakta zorlandığı etkinliklere yönelirler. Ne var ki, yaşadıkları doyumsuzluk düzelmez, çünkü bu sefer de kimliklerini içinde buldukları yakın çevrelerine geliştirdikleri eleştiri ve karşıtlık üzerinden şekillendirmeye çalışmışlardır. Neticede bir çatışma üzerinden üretilen ve bu sebeple olgunlaşmamış, tutarsız kalmış hiçbir çaba, bireyin çevresinde geliştirmek istediği huzur ve uyum ortamının yerleşmesine katkı sağlamaz.

Bu anlamda genelde Avusturyalı Türkler için Türk kimliğine sahip olmak veya Türk olmak güvenli bir limana sığınmak gibidir. Türklük, kendilerini koruyan, Hristiyan çoğunluk içinde kaybolmalarına mâni olan bir kuvvettir. Bu sebeple Türk olmak kadar, Türk olarak kalabilmek de önemlidir. Türk olmanın esası olarak görülen sadece Türkler arasındaki evliliklerin yapılması, Türkler arasından dostlar seçilmesi, Türklerle dayanışma içinde olunması, sadece Türk toplumuna ait yöresel ve dini derneklerde vakit geçirilmesi hususları daha iyi anlaşılabilir.

Turner'a göre (2004), etnosantrizm ve grup bağlılığı bir paranın iki yüzü gibidir. Grup bağlılığı, aynı iç gruba bağlı olmaktan dolayı paylaşılmış değerler üstüne temellenir ve iç grup üyelerinin kendi aralarındaki çekimi güçlendirir. Etnosantrizm iç grup üyelerini özünden (kendinden) olarak algılaması bakımından, kendi grubu içinde yer almayan diğerlerine nispeten koruyup kollayarak yücelttiği bir anlayışı temsil eder.

Bu noktada denilebilir ki, kolektif kimlik paradigması, toplumları bir taraftan yalnızlaştırırken, diğer taraftan da bu yalnızlığı kendi kültürlerini korumak için tercih ettikleri anlayışıyla meşrulaştırmakta ve yüceltmektedir. Avusturyalı Türkler açısından, Avusturya toplumunun bir parçası olma özelliğinin de kendileri için çok önemli olmadığını vurgulanması, özünde Türklerin bilinçaltı müktesebatlarına yerleşen kendi kültürlerinin Avusturya kültüründen daha üstün olduğu algısının bir sonucudur. Bu anlayış kültürel buluşmanın önündeki önemli bariyerlerden bir tanesidir. Çünkü kültürlerarası üstünlük mülâhazası özünde medeniyetler çatışması tezinin bir başka şekilde ifade edilmesidir. Tarafların böyle bir kabulü benimsemesinin kaçınılmaz sonucu nihayetinde, beyaz bayrağın çekilmesi ve tam bir asimilasyonun kabulü veya marjinalleşerek genel toplum ve medeniyetin dışına itilme hâli olabilir ki, her iki hâl tarzının da vukuunu düşünmek çok sevimsiz ve korkutucudur.

Bu anlayış yani kendi kültürünün daha üstün olduğu mülâhazasıyla, Avusturya kültürünü tümünden reddetme hâlini yaşayan insanlar için, Almanca konuşabilmenin, arada sırada Avusturya’ya ait haberleri takip etmenin, Avusturyalılarla iş hayatında beraber olmanın ve birlikte çalışmanın Avusturya toplumuna entegre olmak için yeterli olduğu kanaati hâkimdir. Bu husus Avusturyalı Türklerin her şeye rağmen yani Avusturya toplumuyla aralarında varsaydıkları tüm kültürel farklılıklara rağmen, Avusturya toplumundan ayrı kalmak istememelerinin bir ifadesidir. Bu noktada not edilmesi gereken husus, Türk toplumunun Avusturya içinde dini açıdan farklı bir toplumsal grup olması sebebiyle kültürel farklılıklarının esasını da dini mecburiyetler ve yasaklar üzerine temellendirmiş olmalarıdır.

Avusturyalı Türklerin en birincil tercih ettikleri iş alanı ticarettir. Bunun önemli bir nedeni Türk insanının doğal olarak kendi işinde daha fazla motive olabilmesi, istekli ve özverili çalışması ve özellikle hizmet sektöründeki iş deneyimleridir. Avusturyalı Türkler genellikle taksi hattı sahibidirler, restoran ve fastfood işletirler, eğer teknik ve uzmanlık gerektiren bir meslekleri varsa, mühendislik, tıp, hukuk, maliye gibi firmalaşmayı tercih ederler. Bunun önemli nedenlerinden birinin Avusturyalı Türklerin ihtiyaçlarını karşılamada eğer mümkünse Türkleri tercih etmeleridir. Bu da toplumsal dayanışmanın bir neticesidir. Ayrıca Avusturyalı Türklerin bu anlamda sadece kendi içinde değil diğer ülkelerin Müslüman göçmenleriyle de dayanışma içinde oldukları söylenebilir.

Avusturyalı Türklerin girişimciliğini teşvik eden bir diğer önemli husus da, kendilerinin uzun, yorucu ve zorlu çalışmalarının karşılığını tam olarak alabilmek için araçları aradan çıkarma, işi bizzat yapan kişiler olarak emeğin hakkının mükâfatını tam anlamıyla alabilme konusundaki tutarlı ve özgüvenli tutumlarıdır. Ayrıca Türk toplumu girişimcilik için pek değerli bir ön koşul olan sermayenin oluşturulması noktasında da parasal kaynaklarını birleştirme ve müşterek hareket etme noktasında mahir ve cesaretledirler.

Avusturya toplumunda, anonim olarak "Türkler yaşamasını ve eğlenmesini bilirler" yargısı yerleşmiş bir algıdır. Bu algının sebebi Türklerin özel günlerinde nispeten kalabalık gruplar hâlinde organize olabilmelerinden kaynaklanmaktadır. Neticede Türk kültürü kolektif bir kültürdür. Türkler boş vakitlerinde yöresel ve dini derneklerin faaliyetlerine katılırlar. Bu mekânlar, vakit geçirme, eğlenme, sosyalleşme mekânları olmakla birlikte, iş bağlantıları kurma, gençler için eş adayları araştırma gibi ihtiyaçların karşılanması bağlamında da birtakım avantajlar sağlar. Ancak nihayetinde dini ve yöresel dernekler marifetiyle sosyalleşme kapalı bir toplum özelliğidir. Derneklerde Türk kültürünün korunması gençlerin birbirini tanıması ve Türk eş bulma imkânı vermesi, bu tür mekânların önemini arttırmaktadır. Bilhassa dernek faaliyetleri; kermes düzenlemeleri, gezi tertipleri, eğlence organizasyonları ile önemli gün ve gecelerin planlanması bağlamında Türk toplumu tarafından yoğun ilgi görmekte ve faaliyetleri desteklenmektedir.

Avusturya birçok Türk insanı için günlük hayatlarındaki ihtiyaçlarını karşılamak maksadıyla Almanca konuşmaya dahi ihtiyaç duyulmayan bir ülkedir. Şöyle söylemek doğru olabilir, kırk yıldır Avusturya'da yaşayıp günlük basit selamlaşma cümlelerinden daha fazla Almanca konuşamayan binlerce Türk vardır. Bu kişilerin tamamına yakını ya iş hayatında hiç yer almamış ev kadınları, ya da Türkiye'den ilk olarak Avusturya'ya gelmiş olan Türk işçilerdir.

Bununla beraber şunu ifade etmek mümkündür ki, Türklerin boş vakitlerini yöresel ve dini derneklerde geçirmeleri bir taraftan Türk toplumunun dayanışma hissiyatını güçlendirir ve memleket özlemine azaltırken, diğer taraftan da genel Avusturya toplumundan uzaklaşmalarına neden olmaktadır.

Eğitim ve Öğrenimle İlgili Hususlar

Avusturya İstatistik Kurumunun verileri dikkate alındığında, Avusturyalı Türklerin, tüm Avusturya toplumu içinde en düşük oranda eğitim başarısına sahip oldukları görülmektedir. Şüphesiz bu durum üzüntü vericidir. Özünde Türk toplumu okumaya önem veren, okul başarısını bir övünç kaynağı olarak gören bir sosyokültürel gelenekten gelmektedir. Buna rağmen Avusturyalı Türklerin okul başarısının düşük olmasının elbette birtakım nedenleri vardır. Bunlardan biri ders başarısının sosyolojik bir kalıtıma sahip olduğu varsayımdır. Kısaca bu görüş ders başarısı ve okuma hevesi yüksek anne ve babaların çocuklarının da ders başarılarının ve okuma heveslerinin yüksek olduğu görüşünü savunur. Avusturyalı Türkler ise genelde politik hususlardan dolayı veya daha iyi, elit bir eğitim almak için göç eden küçük bir grup hariç, Türkiye'de yükseköğrenim yapma şansına sahip olmayan, aile geleneklerinde üniversite mezunları sayısının nispi olarak pek az olduğu ailelerin çocuklarıdır. Bu ayrıntı elbette zekâ ve yetenek anlamında değildir, çünkü her çocuk anne ve babasından bağımsız olarak özeldir. Burada dikkat çekilmek istenen husus, rehber olma, yol gösterme, derslere yardımcı olma anlamında bir eksikliğin varlığıdır. Aksine diğer göçmen toplumları, Türkiyeli göçmenlere göre daha fazla süreyle formel eğitim alma imkânı bulan, buldukları coğrafya itibarıyla birkaç dili iyi derecede konuşabilen insanlardan oluşmaktadır. Türk ebeveynlerinin çocuklarına derslerinde rehberlik edememelerinin bir önemli nedeni de lisan bilgisi yetersizliğidir. Lisan bilgisi yetersizliğine, bir de geçmiş öğrencilik yıllarına ait negatif bezenmiş anı ve tecrübeler eklenince, ebeveynlerin çocuklarının eğitimi için katkıda bulunabilme olasılıkları azalmaktadır.

Dolayısıyla bu noktada ebeveynlerin çocuklarının okul başarılarına katkı sağlamak için hayata dair tutum ve davranışlarını ve de önceliklerini değiştirmeleri gerekmektedir. Avusturya Türk toplumu arasında Avusturya'daki eğitim sisteminden ve çocuklarının eğitim başarısından şikâyet eden anne ve babalar için, çocuklarının geleceğine dair maddi yatırımlar yapacaklarına, sünnet veya düğün törenlerde gösteriş için bol keseden paralar harcayacaklarına, bu kaynakları çocuklarının eğitimi için kullanmalarının gerektiği bilgisinin aşılması için pozitif çaba sarf edilmelidir. Elbette her çocuğun illâki, mükemmel bir okul başarısı göstermesi, Avusturya özelinde akademik lise (Gymnasium) eğitimine seçilmesi, lise olgunluk sınavını başarması (matura yapması) veya bir üniversiteden diploma alması gerekmez. Bununla beraber eğitimin yarıda kalması bir tutunamama hâlidir ve öz yetenekle açıklanabilecek bir husus değildir. Böyle bir başarısızlığın sebepleri her şeyden evvel sosyopsikolojiktir.

Türkiye kökenli öğrencilere Müslüman oldukları için ne yazık ki bazı ırkçı öğretmenler tarafından negatif ön yargı ile yaklaşıldığı ve farklı bir muamelede bulunduğu sıklıkla iddia edilen hususlardan

bir tanesidir. Bu şekilde farklı muameleye tabi tutulan bazı Türk çocuklarının, “sorunlu ya da zekâ özür” kategorisine tabi tutularak eğitim haklarının engellendiği iddiası kesinlikle bir kenara itilecek, dikkate alınmayacak bir iddia değildir. Bununla ilgili eleştirilerin mutlaka sıklıkla gündeme getirilmesi, araştırılması, doğruluğunun teyit edilmesi için çaba sarf edilmesi üzerinde durulması gereken konulardır. Bu ve benzeri konularla ilgili olarak somut hiçbir çaba göstermemek ve sadece mevzuu bir dedikodu ve karşı propaganda vesilesi olarak manipüle etmek toplumları ayırıştırır ve kabul edilemeyecek bir tavır ve tutumdur.

Bunlarla beraber meseleye önce Türk toplumu tarafından kolayca yapılabilecekler açısından bakılması daha faydalı sonuçlar doğuracaktır. Sadece Türk çocuklarının eğitim sistemi içerisinde kasten elimine edildikleri, Türk çocuklarına karşı kurumsal, yapısal ve sistematik bir ayrımcılık yapıldığı iddiaları ne yazık ki biraz da politik olarak istismar edilen konulardır. Çünkü bu konuda yapılan genellemelerin aksine, Avusturya’da dünyaya gelen, Almanca lisan sorunu yaşamayan çocuklar, anne ve babalarının çok fazla desteği olmasa da fevkalade eğitim başarıları gösterebilmektedirler. Bu nedenle Avusturya’ya ilk gelen Türk toplumunun büyük bir kısmının Türkiye’de iken örgün bir eğitim alma fırsatı olmaması, bir kısmının okuma yazma dâhi bilmemesi, çocuklarının eğitim süreçlerine gerekli katkıyı sağlayamamaları, okul başarılarını negatif olarak etkilemiştir. Bununla birlikte Türkiye’de iken yükseköğrenim yapma fırsatı bulan anne ve babaların çocukları eğitim ve öğretim hayatlarında üstün başarılar elde etmektedirler.

Düşük gelir gruplu Türk ailelerin, evlerinin metrekaresine oranla ev hane nüfuslarının fazla olması ve çocuklar için yeterince çalışma alanı bulunmaması gibi nedenler de doğal olarak çocukların okul başarılarını olumsuz yönde etkileyen olumsuzluklardandır.

Okul başarılarını olumsuz etkileyen diğer bir husus da, çocukların anadillerini düzgün ve kurallarına uygun bir şekilde öğrenememeleridir. Ne yazık ki, öğrenme güçlüğü bulunan veya özür” öğrencilerin yönlendirildikleri özel eğitim okullarına*** devam eden Türk öğrenci sayısı diğer göçmenlere göre daha fazladır. Mutlaka bunun çok önemli bir nedeni de öncelikle anadiline tam olarak hâkim olamayan çocukların Almanca lisanını doğru bir şekilde öğrenememeleri dolayısıyla öğrenim hayatlarında zorlanmalarıdır. Bu durum çocuklar üzerinde dışlanmışlık duygusu yaratmakta ve sonrasında onarılması güç bir takım öz güven sorunlarına neden olmaktadır.

Son yıllarda aşırı milliyetçilik bir trend olarak yükselmektedir. Bunun en önemli sebebi milliyetçilik ve din olguları üzerinden yürütülen popülist politikaların alıcılarının olmasıdır. Yabancı düşmanlığı üzerinden trend olan aşırı milliyetçi söylemler ve pratikler, Avusturyalı öğretmenlerin, Türk öğrencilerine ön yargıyla yaklaşmalarına neden olmaktadır. Bununla birlikte iyi bir eğitimin bireyin yaşantısı için attığı önemi ifade etmeye gerek yoktur. Ne var ki, iyi bir eğitim sahibi olmak da bir çabanın, özverinin ve fedakârlığın ürünüdür. Avusturya eğitim sistemi içindeki başarısızlığı da topyekûn Avusturya makamlarına ve trend olan yabancı düşmanlığına fatura etmek de doğru olamaz.

Eğitim, okul öncesinden başlar. Çocuğun ilk öğretmeni annesi, başöğretmeni ise babasıdır. Sonra çocuk kreş, anaokulu, ana sınıfı şeklinde öğrenim hayatına devam eder. Elbette her çocuğun yetenekleri bir olmaz ve bu hiçbir zaman ayıp değildir. Ama bir yerde başarılabilir bir şey varsa ve orada büyük bir başarısızlık varsa, her şeyden evvel bir öz eleştiri yapmak gerekir. Eğer Türkiye dâhili politik mülahazalarla aktardığı kaynakların bir kısmını yurt dışı Türklerinin eğitimi için aktarır, buldukları ülkelerde Türk çocukları ve gençleri için etüt merkezleri tesis ederse, Türk çocuklarının doğru rol modellerle kişiliklerinin düzgün bir şekilde gelişmesine, böylece çocukların her iki ülkeye ait sosyal aidiyet algılarının pozitif bir şekilde yerleşmesine katkıda bulunabilir. Bu şekilde, Türk çocuklarının başarılarının artırılması suretiyle toplum içinde Türk insanının daha iyi ve daha yüksek bir özgüvenle anavatanlarını temsiline olanak sağlanabilir. Şuursuz eleştiri sadece kişilikleri aşındırır, karakterleri erozyona uğratar, şahsiyetleri arsızlaştırır.

Din-Politika Algısı

Avusturyalı Türklerin din ile ilgili tavırları, din hayatı konusunda kendilerini nasıl konumlandıkları sadece din ile ilgili bir mevzu değildir. Avusturya’da kültürel aidiyetlerle dini mensubiyet iç içe geçmiştir. Tıpkı Osmanlı Devleti coğrafyasında Türklük ve Müslümanlık kavramının iç içe geçmesi gibi. Bosnalı Müslümanların kendilerini ve diğer herkesin Bosnalı Müslümanları "Türk" olarak

*** Sonderschule

tanımlamaları tarihsel bir vakıadır. Avusturyalı Türkler için de Türk olmak ve Müslüman olmak özdeştir. Bu sebeple Türk olma konusunda hassas olanlar, Müslümanlık konusunda da hassastırlar. Ancak bu onların dindar oldukları anlamına gelmez. Avusturya’da da camiler daha çok yaşlı nüfusun uğradığı yerlerdir, bununla birlikte kandil gecelerinde, bayram namazlarında ve Cuma namazlarında camilere ilgi göreceli olarak artar.

Türk toplumunun camilerden daha fazla ilgi gösterdiği mekânlar dini ve yöresel derneklerdir. Çünkü buralarda hem dini hassasiyetler gözetilir, hem de memleket meseleleri konuşulur. Bu durum onların kolayca manipüle ve istismar edilebilmelerine neden olmaktadır. Avusturya’da din ve politikanın kavramsal olarak birleştiği, politik tavırla dini tutumun birlikte algılandığı ifade edilebilir. Ne var ki bu noktada politik kavramların içinin boşaltıldığı, mevzuların gerçekliklerden koparıldığı, maruz kalınan ağır politik bombardıman neticesinde sadece sloganlarla ve tepkiler üzerine dini-politik cephelerin oluşturulduğunu ifade edebiliriz. Belki de bu husus Avusturyalı Türklerin en fazla istismar edildiği, Avusturya Devleti ve halkı nezdinde zor duruma düştüğü bir durumdur. Avusturyalı Türklerin, Türkiye’nin iç siyasi tartışmalarına çekilmeleri ve Türkiye’deki siyasi rekabet ve çekişmenin bir aracı hâline getirilmelerinin kaybedeni ne yazık ki, tamamen Avusturyalı Türklerdir. Ancak bu sosyolojik gerçeklik elbette bir eksikliğin ve ihtiyacın ürünüdür. Gurbet ellerde yalnız ve sahipsiz kaldığını düşünen, hem öz yurdunda, hem de yabancı bir ülke de yıllarca horlandığına inanan bir toplumun mensuplarının, konu, kapsam ve maksadı ne olursa olsun, bazı siyasi figürler tarafından siyasi bir vasıta olarak muhatap alınmaları suretiyle kendilerine kıymet atfedilmesi, kendilerini değerli ve önemli hissetmesine imkân vermektedir.

Yabancılarla evlilik mevzuna bakış açısı, sosyal aidiyet ve kimlik algısını temelden belirleyen ana temalardan birisidir. Bu husus nihayetinde bir inanç meselesidir. Kişi ya bir şeye inanır, ya da inanmaz. İlkesel olarak inançlar sorgulanamaz ve aşağılanamaz. Her inanç saygıyı hak eder. Ne var ki burada söylemek gerekir ki, Türklerin Türk olmayanlarla evliliğindeki algılar üç kısma ayrılır. Bunlardan birincisi, Avusturyalı Müslüman Türkler için yabancılarla gerçekleştirilen evlilik entegrasyonunun zirvesidir ve övgüye layıktır. İkincisi, belki Müslüman bir Türk erkeğinin Türk olmayan bir kadınla evlenmesi kabul edilebilir, ancak bir Müslüman Türk kadınının bir yabancı erkek ile evliliği asla kabul görmez.*** Bir üçüncü algı merkezi ise meselenin dini değil, milli boyutuna odaklanmaktadır. Onlar için yabancılarla evlilik milli değerlerin aşındırılmasıdır. Bu noktada söylemek gerekir ki, birçok Osmanlı Padişahı dahi yabancı kadınlarla evlilik yapmışlardır. Ancak bu noktadaki çekingenlik ve takınılan katı karşı tutumun nihayetinde Avusturya toplumuna entegrasyon noktasında bir bariyer teşkil ettiği ifade edilebilir. Neticede işin özü dinin ve kültürel değerlerin algılanma ve yaşanması ile alakalı bir durum olduğundan, her görüş ve kabule saygı duymak, hiçbir fikir ve görüşün fedaisi olmamak ve hiçbir görüşü dayatmamak icap eder. Sosyal bilimler açısından bu noktada üzerinde durulması ve önceliklendirilmesi gereken husus inançla ilgili konuların insani ve toplumsal ilişkileri zedelememesi için hassasiyet gösterilmesi ve olumlu bir üslup benimsenmesidir.

Yabancılarla evlilik hadisesi nihayetinde sadece evlilik meselesi de değildir. Bu ruh hâli bazen toplumun fertlerinin dini hassasiyetlerini kaybetmemek, kültürel manada dejenere olmamak adına kendilerini toplumdan geri çekmeleri ve hatta yöresel ve geleneksel bazı alışkanlıklarını toplumun diğer kesimlerine dayatmaları şeklinde de gerçekleşebilir. Pratikte ise Müslüman Türk toplumunun kendilerini geleneksel (muhafazakâr) olarak tarif eden bir kısmı, dejenere olma endişesi ile kendi içinde yaşamayı tercih ettiklerini ifade etmektedirler. Bu kapsamda yoğun şekilde belli muhitlerde yaşamak, belli meslekleri edinmek, aralarına Türk olmayanları kabul etmemek, Türk Müslüman kültürünün korunması ve sürdürülmesi için gösterilen çabaların tezahürü olarak izah edilebilir. Aslında Viyana’da Türklerden başka pek çok toplum da kısmen benzer reflekslerle hareket etmektedir. Ancak aşırı korunma hâli her zaman sadece dejenere olmamak maksadıyla bilinçli bir geri duruş davranışı ile

**** Müslüman kadınların Ehl-i kitap erkeklerle evlenmesi konusunda ise; İslam âlimleri, Mekke’den Medine’ye hicret edip gelen kadınlar hakkında nazil olan Mümtehine suresinin 10. ayetinden hareketle, Müslüman bir kadının, gayrimüslim erkekle evlenemeyeceğini ifade etmişlerdir (Bkz. Cassâs, Ahkâmü’l-Kur’ân, V, 328-331; Kurtubî, el-Câmi’, XX, 419). Günümüze kadar İslam bilginleri arasında Müslüman kadınların gayrimüslim erkeklerle evlenemeyecekleri konusunda herhangi bir görüş ayrılığı olmamış, aksine bu konuda icma oluşmuştur.

açıklanamaz. Bu hususun başka bir nedeni Müslüman oldukları için toplumun diğer unsurları tarafından dışlanmakta (Baştürk 2009) olduklarına dair taşıdıkları kanaat de olabilir.

Dil ve İletişim Sorunu

Dil toplumsal entegrasyon ve bütünleşmenin en önemli bir bileşenidir. Dil ve kültür iç içe geçmiş kavramlardır. Dil bir toplumun düşünce şeklini ortaya koyar. Dil ayrıca insanlar arasındaki en önemli bir iletişim aracıdır. Anadolu Türk Toplumunda halk, sokak ve mahallerinde yaşayan yaşlılara adı konmamış kolektif bir şuurla destek olur, sahip çıkardı. Ne var ki bugünün Avrupa’sında tüm samimiyetinizle bir yaşlı kimseye yardım etmek isterseniz, muhatabınız içinde biriktirdiği yalnızlık duygusu, istismar edilme endişesi ve bir kısım ön yargılar nedeniyle, sizin belki de bir menfaat için kendisine yardım etmek istediğiniz hissine kapılabilir. Bu sebeple günümüz Avrupa’sında özellikle yaşlı nüfusun diğer insanlara ve gençlere itimadı azalmaktadır, neredeyse her biri evinde bir evcil hayvan besler ve onunla dostluk geliştirir, çünkü bilir ki, beslediği evcil hayvanın ondan tek beklentisi sadece sevgiyle verilen birkaç kap yemekdir.

Dil öğrenmek Viyana’da dünyaya gelen veya Viyana’da eğitim imkânı bulan Türkler için genelde bir sorun değildir. Bununla beraber, Türkiye’de dünyaya gelmiş, sonradan evlenme veya iş dolayısıyla Avusturya’ya taşınmış, düzenli bir eğitim imkânı bulamayan Türkler için hâlen hem iş sahibi olma, hem de toplumla temasa geçme anlamında büyük bir engeldir.

Türklerin Almancayı bozuk konuşmaları sık sık hem Almanya, hem de Avusturya mizah dergilerinde espri konusu olmaktadır. Diğer taraftan Avusturya’da yetişen genç Türk toplumu arasında Türkçeyi iyi bir şekilde konuşabilme oranları da azalmaktadır. Bu durum bir taraftan gençlerin kültürel olarak Avusturya ve Türk kültürü arasında bocalamalarına, hem de anadillerini iyi konuşamadıkları için Almancayı akıcı konuşabilseler de, Almanca’da yeterince ustalaşamamalarına neden olmaktadır. Bu noktada şunu ifade etmek gerekir ki, genç nüfus Almanca’ya kesinlikle Türkçeden daha iyi hâkim oldukları için kendi aralarındaki arkadaş toplantılarında bile Almanca konuşmayı tercih etmektedirler.

TARTIŞMA

Kişilerin kendileri veya başkaları hakkındaki kanaatleri genellikle bir ön yargı ve kanaatten bağımsız olamaz. Kişi her tarifinde aslında biraz da kendini anlatır. Bu sebeple bu çalışmada muhatapların, Türk ve Avusturya toplumu hakkındaki kanaatleri ve tanımlamaları bir yönüyle kendilerini tanımlamalarıdır.

Geleneksel olarak Avusturya’da Türk erkeği iş hayatında, Türk kadını ise genellikle eşine ev hayatında yardımcıdır. Bununla birlikte, Avusturyalı yeni nesil Türk kadını çalışma hayatında daha aktif yer almakta ve bu durum aileler ve Türk Toplumunu tarafından da desteklenmektedir. Yeni nesil Türk toplumu, içine kapalı, kendi hâlinde yaşayan eski nesle göre, Avusturyalı arkadaş edinme ve beraber iş yapma konusunda daha şanslılardır.

Avusturyalı Türkler esasında bir taraftan Avusturya toplumu ile daha fazla temas kurmak isterken, diğer taraftan da yöresel ve dini dernekler vasıtasıyla gelenek ve göreneklerini koruma, dini ve milli bağ ve değerleriyle irtibatı kuvvetli tutma istek ve arzusunda dırlar. Avusturya toplumu ile fazla temasın doğal olarak yozlaşma ve dejenerasyon yaratacağı, gençleri milli ve dini değerlerinden uzaklaştıracağı konusundaki hassasiyetler devam etmektedir. Bu hassasiyetlerin bir yönüyle ülkede aşırı sağ akımların toplum tarafından daha fazla ilgi görmesi nedeniyle, Avusturya toplumuna bir tepki olarak uyarıldığı ifade edilebilir.

Günümüz Avusturya Türk toplumu genel manada bir geçiş kuşağı özellikleri taşımaktadır. Bu kuşak bir taraftan nispeten daha bilinçli bir şekilde geçmiş ile bağlarını muhafaza ederken, diğer taraftan da değişim ve yenileşmeye daha açık, bilinçli ve sorgulayan bir nesildir. Bu mânada Avusturyalı Türkler için asıl sorunun istikamet alacakları, güvenilir, dünya ile çatışmayan, uzlaşmacı, uyumlu, tatbik edilebilir örnek bir yaşam modeline ve referans noktasına sahip olamamalarıdır. Çünkü bu kuşak her duyduğuna kolayca inanmayan, anlatılanların gerçek hayatta tatbikatını isteyen, söz ve eylem birliği arayan, akılcı ve rasyonel bir kuşaktır. Bu kuşağın çocukları Avusturyalılarla daha iç içe yaşamakta ve tam manasıyla bir Avusturyalı gibi yetiştirilmektedir. Elbette bu durumda çocuklarının Avusturya toplumuna uyumu daha kolay gerçekleşecektir. Bununla birlikte günümüzde Avusturya gençliği azımsanamayacak bir miktarda agnotizmden ateizme doğru bir yönelim içindedir, bireyselleşme ve

bencilliğin övülmesi gençleri ideal ve rasyonel düşünceden uzaklaştırmakta ve pragmatizmin kucağına hapsetmektedir. Bu anlamda bir akım olarak iyi ve güzel olan aşağılanmakta, nihilist bir tavırla dünya uygarlığına ait en kıymetli değerler bile küçümsenmektedir.

Genel manada gençlerin, çalışma hayatında aktif görev alan kadın ve erkeklerin, Avusturya'da bir sertifika, ustalık belgesi veya diploma sahibi olan Avusturyalı Türklerin ülkeye adaptasyon seviyelerinin ve kendilerini ait hissetme duygularının yüksek olduğu söylenebilir. Türk toplumu genel olarak işinde titiz çalışan, güvenilir, sözüne sadık, yasadışı işlere karışmayan, ailesine bağlı, gelenekçi, dindar olmasa bile dini ve milli hassasiyetleri yüksek, para biriktirmeyi seven, ölçülü para harcayan bir toplumdur.

Avusturyalı Türkler için aile hayatı, tüm diğer olguların başında bir önem derecesine sahiptir. Türk toplumu geniş ailesiyle birlikte vakit geçirmekten, sosyal hayatta kendi aralarında eğlenmekten ve beraber olmaktan hoşnuturlar, bunu bir zenginlik olarak görürler. Bunun için Türk toplumunda para mefhumu her zaman önemli olmuştur. Çünkü nihayetinde, iyi bir evlilik, toplum içinde söz sahibi olmak, kaliteli bir yaşam sürmek, iyi bir maddi kazanca sahip olmakla mümkündür kanısı hâkimdir.

Avusturya'da yaşayan Türk toplumunun, dini kıstasları günlük hayatlarında fazla göz önüne almadıklarından hareketle, din hayatı konusunda laik bir karakter taşıdıkları ve çoğunluk itibarıyla yobazlığı tasvip etmedikleri ifade edilebilir.

Avusturyalı Türkler genelde her zaman bir memleket hasreti içindedirler. Bunun önemli bir nedeni Türkiye'nin, imparatorluk geçmişine sahip, bölgesinde önemli ve güçlü bir ülke olmasının getirdiği Türk olma gururudur. Neticede Avusturya'da tüm Türkler İstanbul, Ankara, İzmir gibi şehirlerin büyük nüfusları ile Ege ve Akdeniz'deki turistik yerlerin güzellik ve zenginlikleriyle gurur duyarlar.

Avusturyalı Türklerin anavatanlarına ilgisinin diğer bir önemli nedeni de, geniş akrabalarının hâlen orada yaşıyor olmasıdır. Avusturyalı Türkler için memleket özlemi, memleketin taşının, tozunun, insanının özlemidir.

Avusturya'da yaşayan Türk toplumunun genel manada Avusturya toplumu tarafından onaylanan veya benimsenen bir toplum olduğu kabul edilebilir. Bu noktada Türkiye orjinli dış politik gelişmelerin doğal olarak Avusturyalı Türkler üzerinde de göreceli ve konjonktürel olarak bir baskı veya rahatlama yarattığı söylenebilir. Bunda Avusturyalı Türklerin, Türkiye ile ilgili mevzulara aşırı ilgi göstermelerinin etkisi büyüktür. Aslında çıkarılan bu yüksek ses, bir toplumun veya toplumun bir kısmının varlık mücadelesinin varoluşsal bir dışavurumundan başka bir şey değildir. Sosyoloji bilimi açısından ise hadise açık bir biçimde, içinde bulunulan toplum ile yaşanan bir bütünleşme sorununun ve bütünleşme nispetinde köken itibarıyla mensubu olunan toplum üzerinden radikalleşen bir aidiyet duygusunun semptomlarıdır. Mezkûr aidiyet algısının diğer pek önemli örnekleri arasında, Türkiye'de büyük şehirlerde bile, esasen pek sık rastlanan hemşeri derneklerinin varlığı örnek gösterilebilir.

Avusturyalı Türklerin Avusturya toplumundan ayrı kalmak istememeleri ve kendi özel koşullarında entegre olma istekleri, onların Avusturya toplumu içinde olgun ve uyumlu bir tavır geliştirmelerinin, kışkırtıcı eylemlerden uzak durmalarının ve provokasyona gelmemelerinin bir nedenidir. Kaldı ki zaten kadim Türk kültürü her daim sağduyu ve barışın sesi olmuştur. Bu kapsamda Avusturyalı Türk toplumu zaman zaman kendilerine yönelik gelişen sert tavırlara karşı da her zaman ölçülü bir sağduyu ile muamele etmiş ve provokasyonlara mahal vermemiştir. Türk toplumunun ileri gelenleri her fırsatta Avusturya toplumuna minnettarlıklarını ifade etmişlerdir. Hatta günümüzde özellikle yeni nesil Türk toplumu arasında, Avusturyalı komşu ve iş arkadaşlarının İsa Peygamberin doğumu****, çarmıha gerilmesi***** veya yeniden dünyaya gönderilmesi***** gibi dince kutsal önemli günlerini kutlama alışkanlığı oldukça yaygındır. Avusturya'da göreceli olarak âdi suç oranının en az yaşandığı muhitler, ağırlıklı olarak Türklerin yaşadıkları bölgelerdir. Bu hususlar Türk toplumunun uyumlu ve uzlaşmacı kültürel özelliklerinin bir neticesidir. Bu anlamda Türk toplumu mensuplarının, Avusturya toplumu içinde kendilerini uyum ve uzlaşma noktasında en ön sıralara yazmaları garipsenmemelidir. Viyana'da yaşayan Türk toplumunun hâkim paradigmasına göre bu özellikler aslında Türklerin bir entegrasyon sorununun olmadığı en hakikatli kanıtlarıdır.

**** Weihnachten

***** Ostern

***** Pfingsten

Türklerin Avusturya toplumuyla geliştirdikleri uyumlu ve uzlaşmacı tavır esasında hem Türk toplumunun kültürel hasletlerinin bir neticesidir, hem de Türklerin iş ve sosyal yaşamda bir sorunla karşılaşmama, maddi ve manevi müeyyidelere katlanmama istek ve arzularının bir sonucudur. Çünkü Avusturya, yasaların ve mevzuatın uygulanmasında kişilere fazlaca inisiyatif vermeyen, çok detaylı bir idari ve yasal müktesebat ve bürokratik sisteme sahip katı bir ülkedir. Avusturya Devlet aygıtı beyana itimat eder, ancak bir vukuat veya şikâyet anında en ağır şekilde gerekli yaptırım ve cezaları tatbik eder.

SONUÇ

Netice itibariyle Avusturyalı Türklerin toplum içinde sahip oldukları, çalışkan, titiz, temiz, sözünün eri, ailesine düşkün imajı, adil ve hak edilmiş bir imajdır. Bu yönüyle, Türklerin Avrupa’ya entegre olmaktan ziyade, Avrupa’yı Türkiye’ye entegre etmeye çalıştıkları paradigmasını mizahi bir söz olarak ele almakta fayda vardır.

Son tahlilde kendisini siyasetçi, aydın veya yetkili olarak addeden tüm sorumlu kişi ve/veya oluşumların vazifesi; Avusturya halkları için, asla köken ve aidiyet ayırt etmeksizin, "önce iğneyi kendine batır, sonra çuvaldızı başkasına" düsturundan hareketle, birlikte yaşamın işlevselliğinin, göçmenlerin toplumun her kesimiyle uyumunun ve ülkede huzurlu bir beraberliğin tesis ve idamesinin desteklenmesi için sarf edilen tüm olumlu çabalara katkı sunmak olmalıdır.

Bir İngiliz atasözü şöyle der: "Hareketler kelimelerden daha değerlidir". Aslında tüm dillerde bu tür özlü sözler mevcuttur. Nitekim Türkçede Ziya Paşa şöyle der: "Âyinesi iştir kişinin lâfa bakılmaz. Şahsın görünür rütbe-i aklı eserinde" (Karaalioğlu 2004, 38) Bu sebeple medeniyetler ve kültürlerin buluşması bahsinde, "önce iğneyi kendine batır, sonra çuvaldızı başkasına" düsturundan hareketle, ön yargılardan uzak, bir özgüven ve cesaretle hadiselerin yorumlanması bir mecburiyettir. Nitekim vaktinde Ali Şeriatî'nin "Doğuya gittim Müslümanları gördüm ama İslâm yoktu! Batıya gittim İslami gördüm, ama Müslüman yoktu" (Şeriatî 2011, 141) önermesi doğruluğundan veya mutlak bir hakikati ifade etmesinden ziyade, söylenebilme cesaretinden dolayı alkışlanasıdır.

Kültür ve medeniyet mevzunda Gazi Paşa şöyle der: "Bir milletin kültür düzeyi üç safhada; devlet, düşünce ve ekonomideki çalışma ve başarılarının özünü ölçülür. Kültür zeminle orantılıdır. O zemin milletin seciyesidir " (Yalçın 2006, 261). Gazi Paşa'nın veciz sözüyle ifade ettiği gerçekten hareketle, meseleye bir meydan savaşı, mutlak üstünlükler mülâhazası gibi gerçek hayatta pratiği ve faydası olmayan bir tepkisellikten ziyade, bir hoşgörü ve diyalog zemininde, öz eleştiri kültürü ile bakmak icap eder. Bu anlamda bireylerin milliyetçi ve hususi duygularını istismar eden radikal aksiyonlar yerine, Avusturyalı Türkler ile Avusturya halkları arasında karşılıklı anlayışın desteklenmesi ve müşterek huzur ve birlikliğin tesisi için, kamu kurumlarının desteği ile birlikte, muhakkak suretle hiçbir görüş ve çabayı dışlamadan tüm sivil toplum kuruluşlarının gayretlerinin bir araya getirilmesi gerekir. Nitekim dünya medeniyetlerinin buluşması özünde tüm dünya halkları için müşterek barış ve huzurun tesisi noktasında mutlak bir zorunluluktur. Medeniyetler ittifakı kendilerini dinlerin ardına saklayan muhterislerin siyasi emellerine ve popülist, oportünist politika ve söylemlerine kurban verilmemelidir.

Dünya uygarlığı; medeniyet havzalarına ait düşünce kalıplarının, kültürel değerlerinin veya dini argümanların kendi aralarındaki üstünlük mücadeleleri neticesinde elde edilen galiplerin tahakkümü ile değil, yüceltilen müşterek dünya kültürel mirasının paylaşılması ile tesis edilebilir. Dünya uygarlığı, ayırt edilmeksizin dünya kültürüne ait tüm değerlerin bir havuzda birleştirilmesi ile mümkün olabilir. Dünya uygarlığı medeniyetlerin bir potada eritilmesinden ziyade, dünya medeniyetine katkı sunan tüm kültürel olguların özlerini muhafaza ederek bütünleşmelerinden ibarettir.

Dünya uygarlığı konsepti, toplumların dini ve kültürel geçmişlerini reddetmez, parçalayıcı değil, bütünleştiricidir, tüm dini ve kültürel gelenek ve göreneklere saygı gösterir, kökleşmiş tüm müesseselere atıf yapar. Modernleşme olgusu güçlünün zayıfı ezdiği, azınlıkların yok sayıldığı elitist bir dünya tasavvurunu reddeder. Dünya uygarlığı gücünü köklerinden almaktadır, dünya halklarına ait tüm töreler, diller, inançlar ve kurumlar müşterek dünya mirasının bileşenleridir. Dünya uygarlığı, her şeyden evvel farklı görüşlere saygılı, bir arada yaşama, dünyanın zenginlikleri bölüşme olgunluğuna sahip heterojen bir toplum vizyonunu öngörür. Dünya uygarlığı, özgür toplum, ileri demokrasi, tam bir

kuvvetler ayrılığı ve hukuk devleti değerlerine bağlı, emperyalizme mücadeleyi kendisine düstur edinmiş, kolektif ve evrensel bir değerler manzumesinin inşasını tarif eder.

Avrupa'lı Türklerin varlığı bir yönüyle, Batı medeniyeti ile Türk uygarlığı arasında deneyimlenmekte olan ortak bir yaşam tecrübesine işaret etmektedir. Bu anlamda mezkûr deneyim Avrupa Birliği özelinde, çok dinli, çok dilli ve çok kültürlü bir modelin işlevselliğinin de testi imkânı sunmaktadır. Günümüzde Avrupa medeniyeti kuşkusuz orta çağın sömürgeci ve kolonyist Avrupa'sı değildir, aksine öncü bir şekilde plüralist, demokrasinin beşiği, aralarında gerçekleştirdikleri kanlı savaşların yıkıcı etkilerinden ders almış, ileri bir medeniyetin ev sahibidir. Bu noktada Avrupa kesinlikle diğer tüm dünya devletlerinden daha fazla ortak yaşam kültürüne ve farklılıklara saygılı, bir arada yaşamayı öven, kültürlerarası üstünlük mülahazalarını ve ötekileştirmeyi reddeden, dünya medeniyetlerini aşırılıkları törpülemek suretiyle ortak bir dünya medeniyeti mirasında birleştirmeyi hedefleyen bir anlayışın temsilcisidir.

Bu anlayışın en önemli kanıtlarından bir tanesi, sosyoekonomik olarak ülkelerinin en alt sınıflarının temsilcileri olarak Avrupa'ya gelen göçmen işçilerin, kültürlerini, din ve öz benliklerine ait değerleri muhafaza ederek yani asimile olmadan ve asimile olmaları talep edilmeden, yaşadıkları ülkenin hâkim değer ve normlarıyla bütünleşme başarıları, yani entegrasyon mucizeleridir. Einstein, "ön yargıları yıkmanın, atomu parçalamaktan daha zordur", (Gerald and Elkana 2010, 377) der. Thomas Juhn'a göre (1982, 39), dünyadaki en büyük devrim zihniyet yani paradigmatal devrimdir. Bu yönüyle de, Anadolu Türkünün entegrasyon başarısı, batı ve doğu medeniyeti arasındaki buzları eriten, perdeleri kaldıran ve toplumları kaynaştıran hakikatli bir paradigmatal devrimin öncüsü hükmünde kabul edilebilir.

Türkiye kırsalından, çoğu kez bırakın bir büyük şehri, ilçelerini bile görmeden Avrupa'nın modern şehirlerine gelen "eğitimsiz ve normatif ölçütlerle genel kültür düzeyi düşük" göçmen işçilerin, benliklerini koruyarak yaşadıkları ülkelere entegrasyonu mutlaka Türk kimlik ve medeniyet bilincinin bir kuvveti, Türk uygarlığının alamet-i farikası ve Avrupa medeniyetinin bir coğrafyaya sıkışmamış, dünyaya mal olmuş üstün bir uygarlık mirasının varisi olmalarının pek önemli bir kanıtıdır. Bu yönüyle ilk anda dışarıdan bakılınca içe kapanık görünen Avusturyalı Türklerin bu tutumu kesinlikle, sahip oldukları üstün bir medeniyetin temsilcileri olmalarının ve içinde yaşadıkları Avrupa medeniyetine duydukları derin saygı ve kabulün bir nişanıdır (Şengöz 2020, 124-150).

Bu sebeple Avusturyalı Türk Toplumunun entegrasyon başarısının, dini kültürün muhafazası veya helâl gıda talebi noktasına indirgenmesi, marjinal siyasi söylemlerden bahisle sadece farklılıklar üzerinden oluşturulan sloganların, bireylerin zihin haritalarına kazınmak istenmesi, iyi niyetli ve faydalı çabalar değildir. Avusturyalı Türklerin varoluş çabalarını siyasi etkinliklere değil, daha fazla sosyokültürel alanlara kanalize etmelerinde fayda vardır. Nitekim siyasi arenadaki varlık bir amaç değil, doğal bir neticedir. Öbür türlü bir hak değil, aksine bir lütuftur. Gerçek hayatta ise lütufla elde edilen kazanımların bir getirisi olmaz. Kaldı ki Avusturyalı Türklerin iradelerinin belirli siyasi partilere peşinen angaje edilmesi özünde Avusturyalı Türk Toplumunu birleştirerek güçlendirmez, aksine iradelerini ipotek altına almak suretiyle etkisizleştirir ve toplum genelinde silikleştirir.

KAYNAKLAR

- Aron, R. (2005). *Sosyolojik düşüncenin evreleri*. Çev.Korkmaz Alemdar. İstanbul: Kırmızı Yayınları.
- Aslanoğlu, R. (1998). *Kent, kimlik ve küreselleşme*. Bursa: Asa Yayınları.
- Aycan, Z. ve Kanungo, R. (2000). *Toplumsal kültürün kurumsal kültür ve insan kaynakları uygulamalarına etkileri*. Türkiye'de Yönetim, Liderlik ve İnsan Kaynakları Uygulamaları. Ankara: Türk Psikologlar Derneği Yayınları.
- Bakırtaş, T. ve Kandemir, O. (2010). Gelişmekte olan ülkeler ve beyin göçü: Türkiye örneği. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 18 (3) : 961-974.
- Baştürk, Ş. (2009). Uyum'dan dışlanmaya: Yirmi birinci yüzyılda göçmenler ve sosyal politika. *İ.Ü. Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi*, Sayı:57: 516-548.
- Bilgin, N. (1995). *Kolektif kimlik*. İstanbul: Sistem Yayıncılık.
- Bilgin, N. (1995). *Sosyal psikolojide yöntem ve araştırmalar*. İstanbul: Sistem Yayıncılık.
- Boswell, C. (2003). *European migration policies in flux: Changing patterns of inclusion and exclusion*. Wiley-Blackwell.

- Canatan, K. (1990). *Göçmenlerin kimlik arayışı*. İstanbul: Endülüs Yayınları.
- Canatan, K. (1995). *Avrupa’da Müslüman azınlıklar*. İstanbul: İnsan Yayınları.
- Canatan, K. (2009). Avrupa toplumlarında çok kültürcülük: Sosyolojik bir yaklaşım. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 2(6).
- Castles, S. ve Miller, M. (2008). *Göçler çağı: Modern dünyada uluslararası göç hareketleri*. Çev. B. U. Bal - İ. Akbulut. İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Chomsky, N. (1996). *World orders old and new*. Columbia: Columbia University Press.
- Crisp, J. (1999). *Policy challenges of the new diasporas: Migrant networks and their impact on asylum flows and regimes*. Geneva: UNHCR Policy Research Unit Press.
- Çağlayan, S. (2006). Göç kuramları, göç ve göçmen ilişkisi. *Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi (İLKE)*, Sayı: 17: 67-91.
- Dişbet, F. (2008). Göç, William Outhwaite (ed), *Modern Toplumsal Düşünce Sözlüğü*, Çev.: Melih Pekdemir. İstanbul: İletişim Yayınları.
- Erder, S. (2008). *Düzensiz göç, göçmen korkusu ve çelişen tepkiler*. İstanbul: Kitap Yayınevi.
- Erkal, M. (1982). *Sosyoloji (Toplum Bilim)*. Trabzon: K.Ü. İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Yayınları.
- Eroğlu, F. (1982). Türk kültüründe motivasyon. *Atatürk Üniversitesi İ.İ.B.F. Araştırma Merkezi İşletme Dergisi*, 5(3,4).
- Erol, N. (2010). Küreselleşme sürecinde örgütleri yeniden düşünmek. *Akademik Bakış*, 4(7).
- Freidman, T. (1999). *The lexus and the olive tree: Understanding globalization*. New York: Farrar, Straus.
- Geleği, C. ve Köse, A. (2011). *Misafir işçilikten etnik azınlığa: Belçika’daki Türkler*. Ankara: Phoenix Yayınevi.
- Gerald, J.H. ve Yehuda, E. (2010). Albert Einstein: Historical and cultural perspectives, Courier Corporation, s. 377
- Gezgin, M.F. (1994). *İşgücü göçü ve Avusturya’daki Türk işçileri*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Yayınları.
- Giddens, A. (2008). *Sosyoloji*. Çev. Cemal Güzel. Ankara: Kırmızı Yayınları.
- Gökbunar, R. ve Aylin, G.Ü. (1999). Yönetimde dinazorlaşma sendromu ve kamu yönetiminde değişim. *İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 13 (1).
- Güllüoğlu, F. (2012). Göç olgusunun ekonomi-politiği ve uluslararası göç kuramları üzerine bir değerlendirme. *Yalova Sosyal Bilimler Dergisi*, Sayı :4, ss: 53-85.
- Günay B. (2005). *Avrupa’dan Asya’ya sorunlu Türk bölgeleri*. İstanbul: IQ Yayınları.
- Güvenç, B. (1974). *İnsan ve kültür*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Habermas, J. (2008). *Küreselleşme ve milli devletlerin akıbeti*. Çev. Medeni Beyaztaş. Frankfurt: Bakış Yayınları.
- Heckman, F. (1997). Göçmenlerin Almanya’da ulusal kimliği ve entegrasyonu. Körber-Stiftung, Hambyrg Türk-Alman Sempozyumu, 279-284.
- Hofstede, G. (2001). *Culture’s consequences*. London: Sage Publications Ltd.
- Hofstede, G. (1999). *Cultures and organizations*. London: McGraw-Hill.
- İçduygu, A. (2008). *Türkiye’de uluslararası göçün siyasal arka planı: Küreselleşen dünyada ulus-devletin inşa etmek ve korumak*. İstanbul: Kitap Yayınevi.
- John, S.C.A. (2007). *The empire of Austria: Its Rise and Present Power*, Verlag BiblioBazaar.
- Karaalioglu, S.K. (2004). *Ziya Paşa hayatı ve şiirleri*. Ankara: İnkılap Yayınevi.
- Kasaba, R. (2008). *The history of Turkey: Volume 4, Turkey in the Modern World*, Cambridge University Press.
- Kuhn, S.T. (1982). *Bilimsel devrimlerin Yapısı*, Çev. Nilüfer Kuyuş. İstanbul: Alan Yayıncılık.
- Kutaniş, R.Ö. (2010). *Örgüt kültürü ders notları*. Sakarya: Sakarya Yayıncılık.
- Matzka, C. (2009). *Austria and Turkey: their burden of histories*, Universität Wien.
- OECD (2018). *International migration outlook: SOPEMI 2018*, OECD Publishing.
- Öztürk, M. (2011). *Avrupa Birliği göç politikaları: Almanya’daki Türk göçleri (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Panikos, P. (1999). *Outsiders: A history of european minorities*. Continuum International Publishing.

- Petersen, W. (1958). A general typology of migration. *Amerikan Sociological Review*, 23, 256-266.
- Sadıklar, T. (1971). *Kalkınma yolunda Japon örneği ve Türkiye*. Ankara: Ayyıldız Matbaası.
- Sargut, A.S. (2001). *Kültürler arası farklılaşma ve yönetim*. Ankara: İmge Yayınevi.
- Şengöz, M. (2019). *Siyaset yönetimi felsefesi*. Ankara: Astana Yayınları.
- Şengöz, M. (2020). *Ulusal güvenlik yönetimi felsefesi*. Ankara: Astana Yayınları.
- Şeriatı, A. (2011). *Dünya görüşü ve ideoloji*. Fecr Yayınevi.
- Toffler, A. (1971). *Future Shock*, Bantam Books, Random House Inc., N.Y.
- Turner, S., B. (2004). *Klasik sosyoloji*, Çeviren İdil Çetin. İstanbul: İletişim Yayınları.
- Türk Dil Kurumu Sözlüğü (2018).
- Yalçın, C. (2002). Çok kültürlülük bağlamında Türkiye’den Batı Avrupa’ya göç. *Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 13 (26).
- Yalçın, C. (2004). *Göç sosyolojisi*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Yalçın, E.S. (2006). *Mustafa Kemal Atatürk hayatı ve eseri*. Ankara: Gazi Kitabevi.
- Yarma, Z. (2006). Avrupa ülkelerindeki Türk kökenli milletvekillerinin siyasal kimlik ve elit oluşumu: Almanya örneği (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Yazgan, P. (2010). Danimarka’daki Türkiye kökenli göçmenlerin aidiyet ve kimlikleri (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Sakarya: Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Yılmaz, B. (2010). Integration und migration als sprachproblem: Zur situation Türkischer migranten und migrantinnen in Österreich. Magisterarbeit, Publizistik u. Kommunikationswissenschaft der Universität Wien.
- Yılmaz, F. (2008). *Avrupa’da ırkçılık ve yabancı düşmanlığı*. USAK Yayınları,
- Wilde, O. (2000). *The Oscar Wilde Anthology*. Collins.
- Zvalloni, M. C. L. (1984). *Identite sociale et conscience: Introduction al ego-ecologie privat*. Montreal: P.U.M.

Extended Abstract

This study examines the social belonging perceptions and integration levels of Austrian Turks who are living in Vienna. For this reason the immigrant phenomenon was elaborated upon regarding globalization, acculturation, civilization perception, family values and the unique features of the Anatolian Turkish society and diaspora. The types of migration are categorized mainly as primitive, compulsory, directed, free and mass migration by Peterson (1958:259). In this respect the immigration of Turks to Austria is categorized as permanent migration according to this theoretical classification. Nowadays the main feature of migration, which has an international character with the effects of globalization, is to change the geographical and cultural habitat. This spatial change brings with it many problems such as unemployment, cultural adaptation, housing planning and public administration problems. In this study, the integration and adaptation process of the Austrian Turks was examined. In this study a qualitative research was conducted upon the perception of Turkish community living in Vienna with the aspects of collective cultural awareness, attitudes and external perceptions regarding education, religion and politics. Compared to other communities, the Turkish society living in Vienna is perceived commonly as a society that is more attached to its traditions and customs, has high nationalism and religious engagements. In this respect the research was carried out to analyze the social belonging and integration levels of the Austrian Turks. In this context, eighteen Turkish-origin Austrians were interviewed and a survey study was carried out. The study, which aims to measure the perception of the social belonging of Austrian Turks, mainly consists of two parts. In the first part, six questions were asked to measure the socio-demographic characteristics of the Austrian Turks with whom the interviews were conducted. In the second part, in order to measure the interlocutors’ perceptions upon the Austrian Turks’ social belonging and integration levels, six open-ended questions were asked and they were allowed to express their own views and perceptions freely about other Austrian Turks, as well as themselves. The analysis of open-ended questions in this section was carried out by examining each question one by one and step by step in the respect of phenomenical qualitative research techniques, which were used in this study.

In this part of this study, the attitudes of the Turkish community living in Austria are explained by using the self-described forms. In this context, social belonging issues of Austrian Turks, such as origin, family, profession, religion, and social life were taken into consideration. It can be said that there is a preperception of Austrian Turks living in Austria, regarding that they are more introverted and closed compared to other communities of the society. This study has been executed in order to explain how much this perception is truthful. As a matter of fact, people's opinions about themselves or others cannot generally be independent of a prejudiced opinion. In every description, a person actually tells a little bit about himself. For this reason, in this study, the opinions and definitions of the interlocutors about the Turkish and Austrian Society are, in a way, self-definitions. In Austria, Turkish men and women can work together in business. The new generation Austrian Turks are more fortunate in making friends with ethnic Austrians and doing more business together than the previous generation. Nowadays Austrian Turks can easily establish contact with the ethnic Austrian society, while preserving their own traditions and customs. Nevertheless, it is also believed that too much contact with the Austrian society will naturally cause corruption and degeneration of Austrian Turks. That's why the new generation are going to keep contact through national traditional and religious associations. It can be stated that these national and religious sensitivities were aroused as a reaction to the Austrian society, because of the far-right movements in the country that attracted more attention day by day in the whole society. In general, today's Austrian Turkish community has the characteristics of a transitional generation. This generation is relatively more conscious, while maintaining their ties with the past and at the same time they are more conscious and open to self-change, adaptation and integration. In this sense, the main issue for the Austrian Turks is that they need a reliable, non-conflicting, compromising, harmonious, applicable exemplary life model and reference points in the society. This is because this generation is very rational and does not easily believe everything they are subjected to and seeks unity of words and actions in their life. The children of this generation live more closely with the Austrians and are brought up exactly like Austrians. Of course, in this case, the integration of their children into Austrian society is getting easier than before. As a result, the existence of European Turks in general and Austrian Turks in particular, points to a common life experience between Western civilization and Turkish civilization. In this sense, the aforementioned experience also offers the opportunity to test the functionality of a multi-religious, multilingual and multicultural model in the European Union. Integration does not mean assimilation. The people can be integrated into the communities in which they live by preserving their own, socio-cultural wealth and assets like new generation Austrian Turks who live in Vienna.